

”Oppilaat nauttii, koira nauttii, opet nauttii”

Kouluhenkilöstön kokemuksia koulukoirista ja niiden käytöstä

Kasvatustieteen
pro gradu -tutkielma

Laatija:
Emmi Koskinen

Ohjaaja:
Yliopistotutkija Henna Vilppu

23.12.2021

Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Kasvatustiede

Tekijä(t): Emmi Koskinen

Otsikko: ”Oppilaat nauttii, koira nauttii, opet nauttii” - Kouluhenkilöstön kokemuksia koulukoirsta ja niiden käytöstä

Ohjaaja(t): Yliopistotutkija Henna Vilppu

Sivumäärä: 46 sivua + 1 liite

Päivämäärä: 23.12.2021

Yhä useammassa koulussa on aloitettu koira-avusteisuuden hyödyntäminen. Koulukoirsta on positiivista vaikutuksista on tehty lukuisia tutkimuksia, mutta siltikään kaikki eivät ota koulukoirsta avosylin vastaan. Mitä ajatuksia koulukoirsta ja niiden käyttö herättää kouluhenkilöstössä? Tämän tutkimuksen tavoitteena oli tuoda kuuluviin kouluhenkilöstön kokemuksia ja ajatuksia koulukoirsta ja niiden käytöstä. Kokemuksia avaamalla lisätään tietoisuutta koira-avusteisuudesta ja löydetään toimivia toimintatapoja sujuvaan arkeen koulukoirsta kanssa. Lisäksi selvitettiin, onko vastaajien kokemat koulukoirsta vaikutukset linjassa tutkimustuloksiin koulukoirsta hyödyistä.

Kokemuksia koulukoirsta käytöstä on tutkittu ennenkin, mutta nyt haluttiin saada kaikkien koulussa työskentelevien ääni kuuluviin. Erityisesti niiden, jotka eivät itse toteuta koira-avusteisuutta. Tutkimus toteutettiin anonyymillä nettikyselyn avulla, jota jaettiin niin koira-avusteisuutta toteuttavien koulujen rehtoreille uudelleenjaettavaksi, kuin erinäisten Facebook-ryhmien kautta. Kyselyyn vastasi yhteensä 14 henkilöä, joista neljä työskenteli koulussa, missä oli koulukoira ja loput 10 omistivat itse koulukoirsta. Aineisto analysoitiin laadullisen tutkimuksen menetelmin, sisällönanalyysin avulla.

Niin koira-avusteisuutta toteuttavien kuin koira-avusteisessa koulussa työskentelevien kokemukset eivät juurikaan eronneet toisistaan. Kokemukset koirista ja niihin liittyvistä käytännöistä oli positiivisia ja myös koira-avusteisuutta kauempaa katselevat olivat huomanneet oppilaissa myönteisiä vaikutuksia. Vaikutukset olivat linjassa aiemmin tehtyjen tutkimusten kanssa. Koirsta vaikutus psyykkiseen hyvinvointiin erottui selkeästi. Koulukoirstalla oli rauhoittava vaikutus ja se sai oppilaat avautumaan, mikä paransi opettajan ja oppilaan välistä suhdetta. Erityisesti koira-avusteisuuden sanottiin sopivan erityislapsille. Koira-avusteisuutta toteuttavat kokivat koirsta luovan lisätyötä, mutta samaan aikaan ohjaajien itsetunto kasvoi ja he tunsivat työnsä olevan merkityksellisempää ja he jaksoivat työssä paremmin.

Vastaajat kokivat tärkeäksi koira-avusteisuuden tavoitteellisuuden ja tarkkojen sääntöjen luomisen yhdessä. Osa vastaajista ei ollut tietoinen koulussa olevista käytännöistä, vaan luotti toiminnan jatkavan omalla painollaan. Tutkimuksen tulokset lisäsivät ymmärrystä siitä, miten koira-avusteisuus toimii arjessa ja miten se koetaan. Aineistosta tuli ilmi asioita, mitä vastaajat pitävät tärkeänä ja mitkä ovat avaimia toimivaan arkeen koulukoirsta kanssa. Koira-avusteisuuden aloittamisesta haaveileva voi katsoa, mitä pidetään tärkeänä ja toimia sen mukaan.

Avainsanat: koulukoira, koira-avusteisuus, kasvatuskoirat, eläinavusteisuus, koira-avusteinen pedagogiikka

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Eläinavusteisuus	7
2.1	<i>Koulukoira</i>	9
2.2	<i>Koiran vaikutukset ihmisen hyvinvointiin</i>	10
2.2.1	Koiran vaikutus ihmisen fyysiseen hyvinvointiin	10
2.2.2	Koiran vaikutus ihmisen psyykkiseen hyvinvointiin	11
2.2.3	Koiran vaikutus ihmisen sosiaaliseen hyvinvointiin	13
2.3	<i>Koira-avusteisuus kouluissa</i>	15
2.3.1	Koiran tie koulukoiraaksi.....	17
2.3.2	Tapoja hyödyntää koira-avusteisuutta kouluissa	18
3	Tutkimuskysymykset	21
4	Tutkimuksen toteutus	22
4.1	<i>Tutkimukseen osallistujat</i>	22
4.2	<i>Tutkimuksen aineisto</i>	23
4.3	<i>Menetelmä</i>	24
5	Tulokset	27
5.1	<i>Kokemuksia koulukoirista</i>	27
5.2	<i>Koulukoiran vaikutukset</i>	30
5.3	<i>Koulukoirien käyttö</i>	33
6	Pohdinta	38
	Lähteet	42
	Liitteet	46

1 Johdanto

Eläinavusteinen pedagogiikka ja koulukoirien käyttö ovat nousseet mediassa viime aikoina aiempaa suurempana ilmiönä esille (Hautamäki, Ramadan, Ranta, Haapala, ja Suomela-Markkanen 2018). Yksi syistä saattaa olla eläinavusteisen työskentelyn, mukaan lukien koulukoirien käytön kasvu. Aihe on herättänyt paljon keskustelua. Esiin nousseita asioita ovat allergiat, koulukoirien hyödyt ja koirien tuomiseen liittyvät aspektit, kuten koirien soveltuvuuskokeet (Halkio 2019). Jotain koulukoirien käytön kasvusta kertoo myös se, että Opetushallitus (2020) on yhdessä Kennelliiton, Allergia-, iho-, ja astmaliitto ry:n, Koirat kasvatusta- ja kuntoutustyössä ry:n sekä koulutuksen järjestäjän edustajan kanssa laatinut ohjeet koulukoirien käytöstä. Ohjeissa otetaan huomioon niin lasten turvallisuus, allergioiden huomioiminen, koirien soveltuvuuden testaaminen kuin koiran hyvinvoinnin huomiointi (Opetushallitus 2020.)

Perusopetuksen yksi tehtävistä on ohjata oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuuttaan oppimisen keinoin (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 18.) Tämän tutkimuksen tavoitteena oli tuoda kuuluviin kouluhenkilöstön kokemuksia ja ajatuksia koulukoirista ja niiden käytöstä ja samalla lisätä tietoisuutta koira-avusteisuudesta ja etsiä toimivia toimintatapoja sujuvaan arkeen koulukoiran kanssa. Näin yhä useammalla olisi mahdollisuus pohtia, voisiko koira-avusteisuus toimia juuri omassa koulussa tai olla pedagogiikan muoto, jota voisi hyödyntää itse ja jolla voidaan mahdollistaa tasa-arvoiset mahdollisuudet kaikille oppilaille.

Kiinnostus aiheeseen kasvoi kandidaatintutkielman teon aikana. Tutkimus Kasvatusta- ja opetusalan toimijoiden keskustelusta koulukoirista sosiaalisessa mediassa ja tulokset siitä, kuinka kokemukset olivat positiivisia, herätti mielenkiinnon tutkia aihetta tarkemmin. (Koskinen 2019.) Koiran tuominen työpariksi kouluun voi vaikuttaa laajasti koko koulun henkilöstöön, mutta tutkimukset painottuvat koiran kanssa läheisesti tekemisissä oleviin opettajiin ja oppilaisiin. Ensisijainen vaikutus varmasti kohdistuu heihin, mutta koiran läsnäololla voi olla vaikutusta myös muuhun henkilöstöön, kuten opettajiin, laitoshuoltajiin, rehtoreihin, ja kaikkiin muihin koulussa työskenteleviin, jotka eivät ole koiran kanssa välttämättä missään tekemisissä. Tämän vuoksi tutkimus suunnattiin koko koulun henkilöstölle.

Kokemuksia koulukoivist on tutkittu ennenkin, mutta tutkimuksissa ei ole otettu koko henkilöstön ajatuksia huomioon. Graduissa on tutkittu luokanopettajien, rehtorin ja oppilaiden kokemuksia, vaikka on tiedostettu koulukoivan tuomisen vaikuttavan laajemmalle. (esim. Leivo 2021, Hirvikoski & Jarva 2019, Kangas & Lammi 2020). Kokemukset ovat olleet pääasiassa positiivisia. Jotkin oppilaat kuitenkin ovat kokeneet koiran läsnäolon häiritsevän. Näissä tapauksissa itse koira ei ole ollut se häiritsevä tekijä, vaan oppilaat, jotka keskittyvät enemmän koiraan kuin opetuksen kuunteluun, tai jos haluavat esimerkiksi rapsuttaa koiraan kesken tunnin. (Hirvikoski & Jarva, 2019.) Pääasiassa koiran läsnäolon on kuitenkin huomattu rauhoittavan luokkaa (Vatanen & Vesa 2017). Erään Pro gradun (Leivo 2021) mukaan opettajat kokevat koiran tuovan lisää työtä, mutta koira tuo kuitenkin niin paljon iloa ja toiminta on palkitsevaa, ettei lisätyöt kuormita samalla tavalla. Koiran myötä opettajat kokivat olevansa myös rentoutuneempia, vaikka koiran ollessa mukana, joutuu olemaan erityisen tarkkana. (Leivo 2021, 54–56.) Samoja asioita huomasi omassa Pro gradussaan myös Kangas & Lammi (2020). Lisäksi heidän tutkimuksessaan nousi esille koiran vaikutus oppilaisiin ja tunne-elämän ongelmiin helpottavana tekijänä (Kangas & Lammi 2020, 50–54.) Hallin, Wrightin, McCunen, Zulchin & Milssin (2017) tutkimuksessa tutkittiin toimistoympäristössä työntekijöiden kokemuksia koirista (Hall ym. 2017, 293). Vastaajien piti itse arvioida kollegoidensa huolia koirien tuomisen suhteen. Vastaajien mukaan suurimmalla osalla ei ollut huolia koirien suhteen mutta jos oli, ne koskivat työpaikan siisteyttä, allergioita tai työntekijät eivät pitäneet koirista. Positiivista palautetta koiriin liittyen tuli muun muassa yleisestä positiivisuudesta, työpaikan ilmapiirin parantamisesta ja stressin vähentämisestä sekä hyvästä käyttäytymisestä. (Hall ym. 2017, 294.)

Jotta koulukoivien tuomista hyödyistä päästäisiin nauttimaan ja toiminta olisi kaikille toimivaa, on otettava kaikki aspektit huomioon. Kuten että miten koulukoivan tuominen vaikuttaa muihin työntekijöihin ja onko koira-avusteisuus sopiva kyseiseen yhteisöön. Muiden esille tuomat kokemukset voivat siis auttaa tunnistamaan ongelmakohtia, jolloin muut voivat etsiä keinoja ennaltaehkäisemään niitä tai on syytä tuoda julki toimivat tavat muillekin kokeiltavaksi.

Kuten mikä tahansa pedagogiikan muoto, ei koira-avusteisuus varmasti sovi kaikille. On kuitenkin hyvä miettiä, että joillekin se voi olla juuri se oikea tapa lähestyä asioita. Luomalla toimivat olosuhteet koira-avusteisuudelle, voidaan sitä pitää yhtenä vaihtoehtoista yhä useammalle. Tämän tutkimuksen tavoitteena on tuoda kuuluviin kouluhenkilöstön kokemuksia ja ajatuksia koulukoivist ja niiden käytöstä. Kokemuksia avaamalla lisätään

tietoisuutta koira-avusteisuudesta ja löydetään toimivia toimintatapoja sujuvaan arkeen koulukoiran kanssa.

2 Eläinavusteisuus

Eläinavusteisuudella on monia muotoja, ja termistö haarautuu moneen spesifimpään eläinavusteisuuden muotoon. Termistö ei ole vielä Suomessa vakiintunut, ja se onkin vuosien varrella kehittynyt ja muuttanut muotoaan (Ikäheimo 2013, 10). Kelan tutkimuksen (Hautamäki ym. 2018) mukaan Suomessa ensimmäiset kirjoitukset eläinavusteisuudesta ammattikirjallisuudessa sijoittuvat 80-luvun lopulle. 2000-luvulta alkaen kirjoitusten määrä liittyen eläinavusteiseen toimintaan ja ihmisen ja eläinten väliseen siteeseen ja siitä tuleviin terveystyöihin alkoi kasvamaan. (Hautamäki ym. 2018.)

Jotta ihmiset ymmärtävät paremmin, mitä koira-avusteisuus on ja miten laaja mahdollisuuksien kirjo eläinten hyödyntämisessä on, tarkempi tutustuminen termistöön on perusteltua. Ikäheimo (2013) määrittelee eläinavusteisuuden kattotermiksi AAI eli animal assisted interventions, joka tarkoittaa suomeksi eläinavusteista työskentelyä. Eläinavusteinen työskentely pitää sisällään eläinavusteisen toiminnan (AAA - animal-assisted activity), eläinavusteisen terapian (AAT – animal assisted therapy) sekä eläinavusteisen opetuksen (AAP – animal assisted pedagogy). (Ikäheimo 2013, 10–11.) Latvala-Sillmanilla on 2018 tehdyssä teoksessa vielä lisätty AASW (animal assisted social work), eli eläinavusteinen sosiaalityö (2018, 29), mutta muuten määritelmä on sama Ikäheimon kanssa.

Eläinavusteisella toiminnalla viitataan tässä lähteessä (Ikäheimo 2013) yleensä vapaaehtoistoimintaan, jossa käynnit ovat yleensä spontaaneja eikä toiminta ole tavoitteellista. Toiminta on käyttäjälleen ilmaista, esimerkkinä erilaiset laitosvierailut. Eläimen täytyy olla tehtävään sopiva ja käyntien tarkoituksena on tuottaa mielihyvää. Ohjaaja voi olla koulutettu, mutta jotta toiminta mahtuu eläinavusteisen toiminnan määritelmän alle, ei ohjaaja voi työskennellä eläimensä kanssa sosiaali- tai terveysalalla. (Ikäheimo 2013, s.10.) Hali-bernit ovat esimerkki eläinavusteisesta toiminnasta. Hali-Bernit ovat nimensä mukaisesti Berninpaimenkoiria, joita saa halia ja rapsuttaa erilaisissa tapahtumissa. Toiminta on vapaaehtoistoimintaa. (Suomen Sveitsinpaimenkoirat ry 2021.)

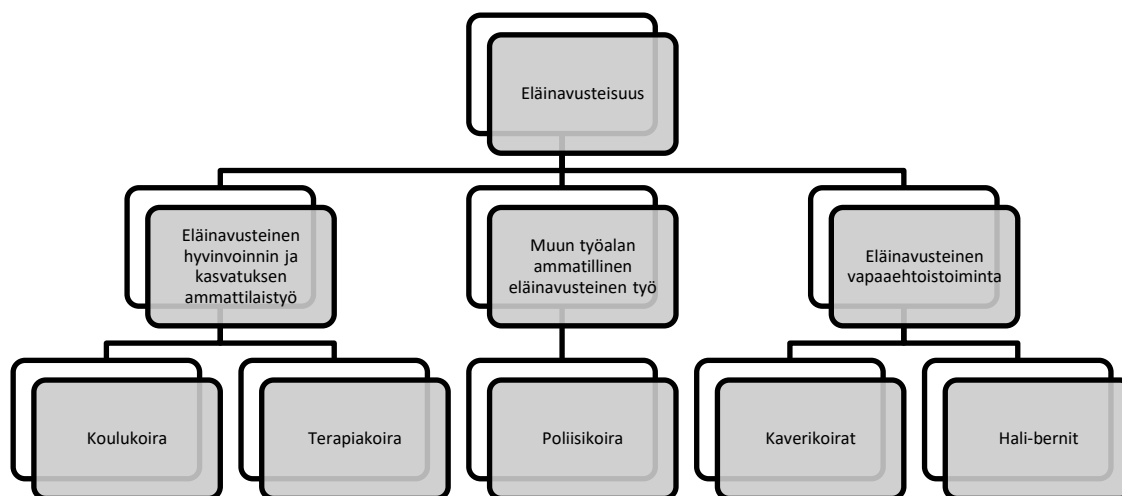
Eläinavusteisessa terapiassa eläin on osa kuntoutus- tai hoitoprosessia, toiminta on tavoitteellista ja sen pääasiallinen tarkoitus on asiakkaan fyysisen, sosiaalisen, emotionaalisen tai kognitiivisen hyvinvoinnin parantaminen. Käynnit suunnitellaan etukäteen, toiminnasta peritään palkkio ja prosessi tulee dokumentoida ja arvioida. Eläimen ohjaajan tulee olla

terveyden-, sosiaalihuoltoalan tai kasvatuksen asiantuntija, joka on eläinavusteisuuden asiantuntija tai työskentelee tällaisen henkilön kanssa. (Ikäheimo 2013, 11.) Fine (2010, 6) ja Ikäheimo (2013, 5) kirjoittaa Boris Levinsonia (1969) pidettävän eläinavusteisen terapian aloittajana teoksellaan *Pet-oriented child psychotherapy*.

Eläinavusteinen opetus tai eläinavusteinen pedagogiikka on sitä, kun käytettävään eläimeen perehtynyt kasvatusalan ammattilainen (esimerkiksi opettaja tai erityisopettaja) hyödyntää eläintä opetuksessa. Eläin voi olla opettajan oma, tai luokkaan voidaan tuoda erillisen ohjaajan oma eläin, jota sitten hyödynnetään opetuksessa (Ikäheimo 2013, 11.) Kouluun tuotava eläin on yleensä koira, sillä se on luonteensa ja helpon kuljetettavuutensa takia helppo valinta.

Järven ja Ikäheimon vuoden 2020 teoksessa on termit uudelleen määritelty hyödyntäen vanhojen määritelmien pohjia (kuvio 1). Järven ja Ikäheimon (2020) mukaan uusi luokittelu selkeyttää eniten sekaannusta aiheuttavia kohtia (Järvi & Ikäheimo 2020, 85). Kattotermi on edelleen sama, eli eläinavusteinen työskentely tai eläinavusteisuus. Ensimmäinen muutos tulee siinä, että eläinavusteinen opetus (AAP) ja eläinavusteinen terapia (AAT) on yhdistetty samaan pääryhmään. Uusi termi näille on eläinavusteinen hyvinvoinnin ja kasvatuksen ammattilaistyö, johon sopii esimerkiksi eläinavusteinen sosiaalityö, jota ei Ikäheimon vanhemmassa vuoden 2013 teoksessa ollut. Toiminnan muoto pysyy samana, eli se on suunnitelmallista ja sen tavoitteena on fyysisen, sosiaalisen, emotionaalisen tai kognitiivisen hyvinvoinnin edistäminen. (Järvi & Ikäheimo 2020, 85–86). Toinen muutos on uusi eläinavusteisuuden alle tuleva uusi pääryhmä muun työalan ammatillinen eläinavusteinen työ. Kyseessä on tavoitteellinen ja suunnitelmallinen toiminta, jossa eläin on osa työprosessia, mutta kyseessä ei ole hoito- opetus-, kuntoutus tai muu hyvinvointiprosessi. Ohjaaja on oman alansa ammattilainen ja jolla on eläinavusteisen alan harjoitustutkinto tai työtä toteutetaan tällaisen ohjaajan ohjauksessa. Määritelmä on uusi, mutta sen alle menevät eläinavusteiset työt eivät. Esimerkkejä ovat poliisin eläinavusteinen työ, työnohjaus ja koulutus eläinavusteisesti tai vaikkapa palvelu- ja hyvinvointialojen yhteydessä toimiva eläinavusteisuus (Järvi & Ikäheimo 2020, 87–88). Uuden jaottelun kolmas osa on eläinavusteinen vapaaehtoistoiminta, (Järvi & Ikäheimo 2020, 87) joka sinällään pysyy ennallaan, mutta aikaisemmin on kutsuttu myös eläinavusteiseksi toiminnaksi. Määritelmien ulkopuolelle jää eläinammattilaiset, jotka työskentelevät eläinten kanssa tai eläin on apuna päivittäisissä askareissa. Tällaisia ovat esimerkiksi avustajakoirat, eläinten kouluttajat, koirakoulut, muu harrastustoiminta tai eläinlääkärit.

Kuvio 1. Mukaelma Järven & Ikäheimon (2020) luokittelusta.

2.1 Koulukoira

Koiran domestikaatio on voitu jäljittää jopa 32 000 vuoden päähän (Klemetilä 2013, 13). Ihmisen ja koiran välinen historia on siis huomattavan pitkä. Koulukoirien historia taas ei ole tarkasti selvillä, mutta useat artikkelit (esim. Halkio 2019, Tuppurainen 2004) sijoittavat koulukoirien tulon Suomalaisiin kouluihin 2000-luvun taitteeseen. Koiramme-lehden, joka on Kennelliiton alainen lehti, Halkion kolumnissa Koulukoirista iloa ja huolta selviää, että koiria on tuotu kouluun jo 1990-luvulla (Halkio 2019). Koulukoirista ei ole olemassa rekisteriä, joten ei ole tiedossa, kuinka montaa koiraa tarkalleen kasvatuksen ja opetuksen parista löytyy. Termi koulukoira on suhteellisen vakiintunut käsite arkikäytössä, kun viitataan koulussa oleviin ja työskenteleviin koiriin. Tässä tutkimuksessa on tehty tietoinen valinta käyttää verbejä olla ja työskennellä, sillä toiminnan laatua ei tarkkailla eikä sitä, kuka päättää aloittaa koira-avusteisuuden. (Halkio 2019.) Silloin ei voida myöskään varmistua siitä, onko toiminta tavoitteellista ja suunnitelmallista tai onko koiran ohjaajalla, miten hyvin tietoa koira-avusteisuudesta ja sen hyödyntämisestä. Ammattimaisesti koira-avusteista pedagogiikkaa hyödyntäviin kasvatustilan ammattilaisiin ja heidän koiriinsa, voi viitata kasvatus- ja kuntoutuskoirana (Halkio 2019). Kasvatuskoira koulussa on koira-avusteista toimintaa, ja yksi eläinavusteisuuden mahdollisuuksista (Lundell 2013, 64). Tästä lähtien tässä tutkimuksessa käytetään termejä koulukoira tai koira-avusteisuus sillä ne ovat

vakiintuneempia termejä ja hyvin asiaa kuvaavia. Ne ovat myös yhteneviä aineistossa käytetyn termistön kanssa.

Koira-avusteisen työskentelyn tavoitteena on vahvistaa oppilaan minäkuva, vuorovaikutustaitoja, sekä tunnetaitoja, harjoitella sosiaalisia, - ongelmanratkaisu-, hieno-, ja karkeamotorisia taitoja. Koirien avulla suunnataan oppilaan keskittymistä ja tarkkaavaisuutta sekä edistetään muistitoimintoja ja lisätään motivaatiota ja aistikokemuksia oppimisen tueksi. (Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry 2020)

2.2 Koiran vaikutukset ihmisen hyvinvointiin

Eläimen ihmiselle tuottamia hyötyjä on alettu tunnustaa jo muinaisessa Egyptissä, missä uskottiin koiran nuolemisen parantavan vammoja ja tauteja (Ikäheimo 2013, 5.) Vaikutukset näkyvät ihmisissä eri tavalla. Koirasta voi olla hyötyä yksilölle, tai hyödyt voivat toteutua yhteisöntasolla. Latvala-Sillman (2018) on jakanut koiran vaikutukset ihmisen hyvinvointiin kolmeen eri osaan: fyysiseen-, psyykkiseen-, sekä sosiaaliseen hyvinvointiin, samaa jaottelua käytetään tässä gradussa. Latvala-Sillmanin (2018) esittämät hyödyt ovat sellaisia, jotka ovat vahvasti yhteydessä toisiinsa. Kyse on siis pitkälti syy-seuraussuhteista, mikä tekee paikoitelleen jaottelustakin haastavaa. Myös ulkomaalaisissa koira-avusteisuuteen liittyvissä tutkimuksissa tulee ilmi vaikutuksia niin fyysiseen-, psyykkiseen- ja sosiaaliseen hyvinvointiin ja niin kotimaisessa kuin ulkomaalaisessa kirjallisuudessa tulokset mukailevat ja täydentävät toisiaan. Yksilöön kohdistuvat vaikutukset ja hyödyt ovat lähinnä fyysisiä ja psyykkisiä, kun taas yhteisöön liittyvät vaikutukset luovat sosiaalisia hyötyjä. Kirjallisuudesta ilmenee, että sosiaalisen hyvinvoinnin pohja luodaan yksilön hyvinvoinnin kautta.

2.2.1 Koiran vaikutus ihmisen fyysiseen hyvinvointiin

Koira motivoi ulkoilemaan enemmän ja näin ollen lisää omistajansa aktiivisuutta, mutta fyysiset vaikutukset eivät lopu siihen. Nykytutkimuksessa koirien on huomattu vähentävän ihmisten mahdollisuutta sairastua, ja jos ihminen kuitenkin sairastuu, nopeuttaa koira paranemista ja kuntoutumista. (Wells 2007, 146). Lisäksi, kun ihminen käsittelee koira, käsittelyn seurauksena ihmisen kortisolitaso eli stressihormonitaso laskee ja oksitosiinitaso eli niin sanottu onnellisuushormonitaso nousee, (Latvala-Sillman 2018, 23.) Mäkelä (2021) tutki opettajien kokemuksia työn tuunaamisesta koira-avusteisen pedagogiikan avulla. Hän haastatteli 14 opettajaa, jotka hyödyntävät tällä hetkellä tai ovat hiljattain hyödyntäneet koira-avusteista pedagogiikkaa. Koira-avusteisuutta harjoittaneet opettajat kokivat vähemmän

stressiä kuin ennen ja työstä uudelleen innostuminen lisäsi energisyyttä. (Mäkelä 2021, 225–232.)

Kuten jo mainittu, koiran käsittely nostaa oksitosiinitasoja. On osoitettu, että ihmisen ja koiran välisessä vuorovaikutuksessa niin koira kuin omistaja vapauttaa oksitosiinia. Oksitosiinitasojen nousua tutkittiin myös ihmisen ja suden välillä, mutta oksitosiinitasoissa ei huomattu nousua. Ihmisen ja koiran välisessä suhteessa ratkaiseva tekijä on katsekontakti. Niin koira kuin ihminenkin osaa katsoa toisiinsa silmiin, mikä vapauttaa entisestään oksitosiinia. Tämä muodostaa positiivisen kehän. Tällä viitataan siihen, että mitä onnellisempi koira on, eli mitä enemmän se vapauttaa oksitosiinia, sitä onnellisemmaksi koiran käsittelijä, esimerkiksi omistaja tulee. (Nagasawa, Kikusui, Onaka & Ohta 2009.)

Brelsford, Meints, Gee ja Pheffer (2017) löysivät systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessaan kahdeksan koulukoiraista johtuvaa positiivista vaikutusta, jotka toistuivat tutkimuksissa. Brelsford ym. (2017) olivat nostaneet erilliseksi asiaksi koiran avulla oppilaiden kiihtymisen tutkimisen, vaikka he olivat käsitelleet tutkimuksia emotionaalisten ääripäiden vähenemisestä. Tulos oli kuitenkin sama, koiralla on rauhoittava vaikutus. Tämä tulos on suorassa yhteydessä stressihormonin laskuun koira käsitellessä. Koirien on todettu olevan hyödyllisiä myös motoristen taitojen kehittämisessä ja ohjeiden vastaanottamisessa suorittaessaan motorisia tehtäviä (Brelsford ym. 2017, 22). Tutkimuksessa koiran kanssa suoritettavat motoriset tehtävät suoritettiin nopeammin, kuin ilman koira. Myös muistinvaraiset tehtävät ja yleinen keskittyminen ohjeisiin sujui paremmin koiran läsnä ollessa (Brelsford ym. 2017, 23.)

2.2.2 Koiran vaikutus ihmisen psyykkiseen hyvinvointiin

Florence Nightingale ehdotti eläinten auttavan masennukseen, erityisesti ihmisillä, joilla on taipumusta kroonisuuteen (Fine 2010, 16). Myös Wells (2007) kertoo koiran auttavan masennukseen ja lisäksi ahdistukseen ja yksinäisyyteen. Koiran sanotaan lieventävän myös stressaavia tilanteita ja lieventäen niistä tulevien negatiivisia vaikutuksia auttamalla selviämään niistä (Wells 2007, 149.) Koira toimii myös motivaattorina. Koiran avulla jaksaa harjoitella pidempään, ja kun harjoitteukset ovat pidempiä, myös mahdollisuudet oppia kasvaa lisääntyneellä harjoitusmäärällä (Latvala-Sillman 2018, 22.) Esimerkki hyötyjen limittäisyydestä on juuri motivaation kasvu. Fyysisissä vaikutuksissa kerrottu oksitosiinitasojen nousu vaikuttaa suoraan ihmisen omaan mielialaan ja jaksamiseen eli psyykkiseen hyvinvointiin. Ihmisen jaksassa paremmin, jaksaa hän keskittyä myös koulussa paremmin. Tämän seurauksena muisti paranee ja parempi muisti ja suoriutuminen tehtävistä

edistää oppimista ja terapiakoirakontekstissa kuntoutumista. Oppilaan huomattessa oma kehittyksensä, parantaa se motivaatiota entisestään. Koiran kanssa harjoittelu on senkin takia hyvästä, sillä koira ei tuomitse, mikä kohentaa itsetuntoa. Koulukoiran antama palaute on aina positiivista. (Latvala-Sillman 2018, 22–23.) Erityisesti lapset, joilla on vaikeuksia lukemisen kanssa, hyötyvät koiran läsnäolosta lukemisen yhteydessä (Brelsford ym. 2017, 15.) Latvala-Sillman (2018) perustelee asiaa sillä, että koiralle lukeminen ei jännitä, sillä koira ei korjaa virheitä vaan kuuntelee vain, mistä seuraa lapsen itseluottamuksen ja sitä kautta motivaation kasvu, mikä saa lapsen lukemaan entisestään eli harjoittelemaan. (Latvala-Sillman 2018, 26.)

Mäkelän (2021) tutkimuksessa selvisi, että opettajat kokivat koira-avusteisuuden tuoneen enemmän suunnitelmallisuutta ja enemmän työtä, mutta eivät kokeneet lisätöitä niin kuormittavina kuin ennen ja pitivät lisäpanostusta myös vaivan arvoisina. Opettajien motivaatio työtä kohtaan kasvoi ja samalla myös oma itsetunto. (Mäkelä 2021, 225–232.)

Zents, Fisk ja Lauback (2017) tutkivat koirien käyttöä neljällä eri koulualueella New Yorkissa. Tutkimuksen kohteena oli 35 oppilasta, ja he olivat 6–8 luokkalaista ja 11–12 luokkalaisia. (Zents ym. 2017, 85.) Erään oppilaan hermoromahdukset poistuivat kokonaan yhden lukuvuoden aikana ja yksi ohjauksesta kokonaan kieltäytynyt oppilas saatuaan hoitaa ohjaajan koiraan, käy nykyään säännöllisesti puhumassa ohjaajansa kanssa saaden näin apua oman elämänsä haasteisiin. (Zents ym. 2017, 93–94.) Koiran vaikutusta yliopisto-opiskelijoiden hyvinvointiin, on myös tutkittu, ja myös siellä opiskelijat kokivat välittömän vaikutuksen stressin vähenemisenä (Ward-Griffin, Klaiber, Collins, Owens, Coren & Chen 2018, luvut 3–4.)

Eräissä tutkimuksissa tutkittiin, onko merkittävää eroa sillä, että jännittävässä tilanteessa lapsen tukena on koira, lelukoira tai ystävällinen ihminen (Beetz, Kotrschal, Turner, Hediger, Uvnäs-Moberg & Julius, 2011.) Tutkimuksen aihe perustuu sille oletukselle, että kiintymys koiraan ja ihmisen ja koiran välinen suhde on se, mikä auttaa ahdistavissa tilanteissa ja koira toimii tukena, jos joidenkin on vaikeaa muodostaa merkittävää suhdetta toisiin ihmisiin. Tutkimuksessa oikeiden koirien ryhmässä olleet rapsuttivat koira huomattavasti enemmän kuin lelukoirien ryhmä, ja fyysistä kontaktia seurasi yleensä myös verbaalia kommunikointia koiran kanssa. Vuorovaikutustilanteet koirien kanssa olivat myös pidempikestoisia verrattuna muihin ryhmiin. Jälkeenpäin otetuissa mittauksissa todettiin oikeiden koirien kanssa tekemisissä olleiden lasten stressihormonitasojen olleen huomattavasti muita alhaisemmat. Tutkijat perustelevatkin tämän sillä, että koiran rapsuttaminen ja käsittely laskee

kortisolitasoja, (Beetz ym. 2011, 349–361) eli psyykkinen vaikutus on suorassa yhteydessä fyysiseen vaikutukseen. Tulokset ovat samansuuntaiset kuin esimerkiksi Wellsillä (2007).

Hergovich, Monshi, Semmler ja Zieglmayer (2002) huomasivat omassa tutkimuksessaan koiran olevan tärkeä parantava tekijä lasten sosiaalisessa ja kognitiivisessa kehityksessä. He tutkivat kolmen kuukauden ajan 46 ensimmäisen luokan oppilasta. Oppilaat olivat kahdelta eri luokalta, ja toinen oli kontrolliluokka, eli ilman koiraa ja toinen tutkimusluokka, jossa oli koira. Tutkimusluokan oppilaisissa huomattiin koiran edistävän itsenäistä toimimista ja minän ja toiseuden huomioimista, mikä on perusta sensitiivisyydelle ja sille, että ihmiset osaavat ottaa huomioon toisen yksilön tarpeet ja mielialat (Hergovich ym, 2002, 37.) Myös Kotrschal ja Ortbauer (2003) tutkivat koiran vaikutusta luokkahuoneeseen. Vaikutukset luokkaan syntyivät psyykkisten vaikutusten kautta. Oppilaita kuvattiin joka viikko opetustilanteiden yhteydessä kahden tunnin ajan. Ensimmäinen kuukauden aikana luokkaa tarkkailtiin ilman koiria, ja toisena kuukautena luokassa oli joka päivä yksi opettajan kolmesta koirasta vuorotellen. Lasten kiinnostus koiria kohtaan vaihteli, mutta siitä huolimatta koirien vaikutukset ulottuivat koko luokkaan, erityisesti muutokset näkyivät pojissa. Käyttäytymisen ääripäät kuten ylivilkkaus ja aggressiivisuus vähenivät (Kotrschal & Ortbauer 2003, 147.)

2.2.3 Koiran vaikutus ihmisen sosiaaliseen hyvinvointiin

1600-luvun lopulla John Locke esitti, että pienet eläimet, kuten koirat edesauttoivat lasten sosiaalista kasvua ja empatian kehittymistä. Sosiaaliseen hyvinvointiin koira vaikuttaa vaikuttamalla yksilön hyvinvointiin. Koira voi olla keskustelunaiheena hyvä jäänrikkoja, joku asia, millä saadaan vuorovaikutus alkuun. Koira onkin hyvä väline kommunikaatio- ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun. Ryhmässä toimiminen koiran läsnä ollessa voi lisätä yhteenkuuluvuudentunnetta ja koira voi olla yksilön tukena ryhmätilanteissa, jolloin yksilön ryhmään osallistuminen helpottuu. (Latvala-Sillman 2018, 23–24.) Brelsfordin ym. (2017) kirjallisuuskatsauksessa tuli esille henkilökohtaisten taitojen ja yleisesti luokassa toimimisen tutkiminen koirien avulla, tässä tulokset eivät kuitenkaan olleet niin merkittäviä. On kuitenkin tutkimuksia, joissa tuli ilmi luokan muuttuminen tasaisemmaksi ja yhtenäisemmäksi. Oppilaiden huomattiin kiinnittävän myös enemmän huomiota opettajaan, vaikka olivatkin samanaikaisesti koirien kanssa paljon tekemisissä. (Kotrschal & Ortbauer 2003, 147; Hergovich, ym, 2002, 37.) Koska koira lieventää stressiä ja auttaa ahdistukseen, näkyisi se luokkahuoneessa siten, että oppilaat selviäisivät paremmin jännittävistä asioista kuten kokeista tai esitelmistä.

Tissen, Hergovich ja Spiel (2007) tutkivat koiran vaikutusta sosiaalisissa harjoituksissa apuna lasten aggressiiviseen käytökseen, empatian kehittymiseen ja sosiaaliseen käyttäytymiseen. Tutkimukseen osallistui 230 oppilasta 10 viikon ajan ja tutkimus oli jaettu kolmeen erilaiseen luokkaan. Kahdessa luokassa tehtiin sosiaalisia harjoituksia, mutta vain toisessa oli koira ja kolmannessa luokassa ei tehty sosiaalisia harjoituksia, mutta oli koira. Kaikista merkittävien vaikutus oli luokassa, jossa oli koira ja tehtiin sosiaalisia harjoituksia, mutta kaikissa luokissa havaittiin kuitenkin positiivisia vaikutuksia lasten empatian kehittämisessä ja sosiaalisessa käytöksessä. Luokan todettiin olevan myös kontrolliluokkaa yhtenäisempi ja siellä esiintyi vähemmän aggressiivisuutta verrattuna kontrolliluokkaan. (Tissen ym. 2007, 365–371.)

Kahdeksas erillinen positiivinen vaikutus, minkä Brelsford ym. (2017) nostavat esille, on lasten käyttäytyminen luokkahuoneessa ja siitä tehdyt tutkimukset. Lasten parantuneiden sosiaalisten taitojen ja empatian kasvun myötä on lasten käytös luokassa parempaa (Brelsford ym. 2017, 23–25). Parantunut käytös luokassa mainitaan erikseen, mutta on se myös pääteltävissä aikaisemmin mainituista koiran tuomista positiivisista vaikutuksista, sillä jos lapset kuuntelevat ohjeita paremmin, ovat rauhallisempia ja äärikäyttäytyminen vähentynyt tai joissain tapauksissa poistunut kokonaan, on se automaattisesti parempaa käytöstä luokassa. Koirien on myös todettu parantavan viihtyvyyttä työssä. (Colarelli, McDonald, Christensen & Honts 2017, 77). Näin ollen myös koulun työyhteisöt hyötyisivät koiran läsnäolosta lisäten kouluhenkilöstön työpaikkaviihtyvyyttä, mikä varmasti myös parantaisi opettajien jaksamista töissä. Colarellin ym. (2017) tutkimuksessa työyhteisöt, joissa oli koira, olivat aktiivisempia, ystävällisempiä toisilleen, tunsivat olonsa mukavammaksi työpaikallaan ja olivat innokkaampia verrattuna tutkimuksen kontrolliryhmään, jossa ei ollut koira (Colarelli ym. 2017, 84). Suomalaiset opettajat kertoivat Mäkelän (2021) tutkimuksessa sosiaalisen piirinsä kasvaneen työyhteisössä ja yhteistyön muiden opettajien kanssa lisääntyneen. He kertoivat koiran avulla saaneensa työstään monipuolisempaa ja koira auttoi myös irtautumaan enemmän oppikirjoista. He huomasivat käyttävänsä enemmän uusia välineitä ja hyödyntävänsä niitä myös monipuolisemmin. Kielteisenä asiana he pitivät koira-avusteisuuden jatkumisen epävarmuutta ja olivat valmiita jopa vaihtamaan työpaikkaa vakinaisesta virasta paikkaan, jossa saisi toteuttaa koira-avusteisuutta. (Mäkelä 2021, 225–232.)

Kaikki edellä mainitut vaikutukset ovat vahvasti kytköksissä toisiinsa ja niitä voikin kuvailla syy- ja seuraussuhteina. Esimerkkinä koirien vaikutus lasten kehitykseen nimetä ja luokitella asioita ja esineitä. Tieteellinen perusta tälle on se, että lapset rauhoittuvat koirien seurassa,

kortisolitaso laskee, mikä edesauttaa lasten keskittymistä tuloksia (Brelsford ym. 2017, 23–24) ja näin auttaa saavuttamaan parempia tuloksia ja edistää lasten oppimista. Brelsford ym. (2017) kritisoivat monissa käyttämässään tutkimuksissa sitä, ettei aina ollut kontrolliryhmää, tutkimuksen kesto oli verrattain lyhyt tai otanta liian pieni. Tutkimustulokset ovat kuitenkin hyvin samanlaisia tutkimuksesta toiseen, mikä parantaa tulosten luotettavuutta ja yleistettävyyttä.

2.3 Koira-avusteisuus kouluissa

Ei ole yhtä oikeaa tapaa, miten voi koira-avusteista hyödyntää kouluissa. Vääriä tapoja voi kuitenkin olla monia. Yksi tärkeä erottava tekijä siihen, että toiminta on koira-avusteista pedagogiikka, on toiminnan suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus (esim. Ikäheimo 2013.) Yleisimpiä huolenaiheita ja esteitä sille, ettei kouluun voi koira-avusteista tuoda, on allergiat, hygienia ja yleinen turvallisuus (Friesen 2010, 262.) Jotta voitaisiin taata kaikille turvallinen opetus, julkaisi Opetushallitus vuoden 2020 lopussa oppilaitoksille ohjeistuksen koskien koulukoira- ja koira-avusteista pedagogiikkaa. Sen tarkoituksena on auttaa oppilaitoksia koira-avusteisuuden aloittamisen suunnittelussa järjestämisessä. Ohjeistus on suunnattu opetustoimen johtajille, rehtoreille sekä muulle opetushenkilöstölle. Ohjeistus on tehty yhteistyössä Kennelliitto ry:n, Allergia-, iho-, ja astmaliitto ry:n, Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n sekä koulutuksen järjestäjän edustajan kanssa. (Opetushallitus 2020.)

Päätös siitä, soveltuuko koira-avusteinen toiminta juuri kyseiseen oppilaitokseen, on koulutuksen järjestäjällä. Toiminnan aloittamiseen pitää olla riittävät perusteet ja perusteiden pitää olla yhteydessä niin pedagogiikkaan kuin myös hyvinvointiin (Opetushallitus 2020.) Perusteita koirien hyödyllisyydelle kouluissa toki on, mutta hyödyt eivät yksinään riitä. Päätöstä tehtäessä, on punnittava asioita niin hyötyjen kuin haittojen kannalta ja ottaa huomioon oman koulun tilanne ja se, miten koira-avusteisuus sopisi juuri sinne. Jos päätetään aloittaa koira-avusteinen toiminta, miten voidaan taata kaikkien turvallisuus ja toiminnan ammattimaisuus. Koiran tulo kouluun ei saa vaikuttaa kenenkään mahdollisuuteen käydä koulua. Oppilaan oikeus opetukseen on aina etusijalla. Oppilaiden mahdolliset allergiat tai muut terveydelliset asiat voivat siis olla esteenä sille, että koira-avusteinen toiminta ei sovellu kyseiseen kouluun. Allergioiden todistamiseen ei tarvita erillistä lääkärintodistusta vaan oma ilmoitus on riittävä. Koulukoiran tulo voi estää myös oppilaiden erilaiset vakaumukset tai tiettyjen kulttuurien tuomat esteet.

Opetushallitus (2020) suosittelee koulukoiran soveltuvuuden testaamista virallisen tahon kautta. Näitä tahoja ovat muun muassa Koirat kasvatus ja kuntoutustyössä ry:n järjestämät soveltuvuuskokeet erityisesti koira-avusteiseen työskentelyyn. Yhdistys on perustettu vuonna 2010 ja sen tarkoituksena on yhdistää koira-avusteisuudesta kiinnostuneita ihmisiä, ja he myös tarjoavat aiheeseen liittyvää täydennyskoulutusta ja vertaistukea. Vuonna 2021 lokakuuhun mennessä soveltuvuuskokeissa oli käynyt n. 30 opettajaa tai ohjaajaa. Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n mukaan yleisin syy soveltuvuuskokeen hylkäämiseen on koiran arkuus. Koulukoiran työhön soveltuvan koiran on rakastettava kaikkia. (Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä 2021.)

Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry on laatinut ammattieettiset ohjeet koira-avusteisuutta toteuttaville (2017). Asiakassuhde on luottamuksellinen vuorovaikutussuhde, jossa edistetään asiakkaan kuntoutumista tai koulukontekstissa kasvatusta ja tavoitteena on toimintakyvyn edistäminen ja ylläpitäminen. Toiminnan on oltava tavoitteellista ja suunnitelmallista ja se perustuu aina etukäteen tehtyyn arviointiin (Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry 2017) siitä, mitä asiakas tai esimerkiksi luokka tarvitsee. Toiminnan dokumentointi ja tiedottaminen myös eettisten kuten myös Opetushallituksen (2020) ohjeiden mukaan on oltava selkeää ja toiminnan harjoittajan on oltava avoin toiminnan sisällöistä, tuloksista ja käytänteistä. (Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry 2017.) Koiran ohjaajan on pidettävä yllä omaa ammattitaitoaan erillisen täydennyskoulutuksen lisäksi ja yhdistyksestä suositellaankin käydä joka vuosi syventämässä tietojaan ja taitojaan koira-avusteisesta työmuodosta vähintään viiden tunnin verran jatkokoulutuksessa. (Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry 2017.) Kuten aikaisemmissakin kohdissa, Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n (2017) ja Opetushallituksen (2020) ohjeistukset ovat yhdenmukaiset koirien soveltuvuuden testaamisen suositelussa. Nämä ovat konkreettisia esimerkkejä siitä, missä ohjeistuksen eri työryhmien käden jälki näkyy. Opetushallitus sanoo suoraan opetuksen järjestävän olevan vastuussa vakuutuksista, mutta eettisissä ohjeissa mainitaan, että ammattihenkilö ottaa itse selvää ja sopii niistä yhdessä työnantajansa kanssa (Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry 2017.) Tämä johtuu kuitenkin siitä, että yhdistyksen sivuilla olevissa ammattieettisissä ohjeissa otetaan huomioon myös muu koira-avusteisuus kuten kuntoutustyö. Opetushallituksen (2020) ohjeissa mainittiin eläinsuojelusäännösten säätelevän koira-avusteista toimintaa. Eettisissä ohjeissa mainitaan sen lisäksi, että koiran on nautittava työstä ja on ohjaajan vastuulla huolehtia koiransa hyvinvoinnista ja viihtyvyydestä. Koira tarvitsee luokassa oman paikan, vettä ja lepotaukoja lisäksi ulkoilutaukoja. Ohjaajan on tunnettava koiransa osattava lukea

koiran lähettämiä signaaleja esimerkiksi stressistä tai muista epämiellyttävistä tunteista. (Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry 2017.) Tällöin pystytään myös varmistamaan muiden ympärillä olevien turvallisuus, kun koira ei ajeta äärimmäisiin tilanteisiin, eikä väsytetä sitä liikaa. Koiran olisi hyvä olla vapaana työskentelytilanteessa, jolloin sillä on mahdollisuus poistua tilanteesta ja se on muutenkin koiralle miellyttävämpää (Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry 2017.) Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry 2017 suosittelee, että koira pääsisi tutustumaan työpaikkaansa jo hyvissä ajoin. Osana ohjaajan eettisiä ohjeita mainittiin avoimuus ja luottamuksellinen suhde. Se, että osaa keskeyttää toiminnan harjoittamisen sen takia, että koira ei enää sovellu siihen, tai koira-avusteisuus ei enää sovellu ryhmään, on ohjaajan oikeus ja velvollisuus. (Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry 2017.)

2.3.1 Koiran tie koulukoiraaksi

Koiran tie viralliseksi koulukoiraaksi eli kasvatuskoiraaksi alkaa soveltuvuuskokeella. Koiran on tietysti oltava terve ja peruskoulutettu ja ohjaajan on tunnettava oma koiransa ja se, miten se reagoi äärimmäisissäkin tilanteissa. Jos koira suorittaa soveltuvuuskokeen hyväksytysti, on ohjaajan aika täydentää omaa osaamistaan koira-avusteisen työskentelyn täydennyskoulutuksessa, joka on laajuudeltaan 10 opintopistettä ja järjestetään yhteistyössä Jyväskylän ammattikorkean kanssa. Koulutuksen jälkeen alkaa koiran kanssa omatoiminen harjoittelu, jota tehdään esimerkiksi siinä ympäristössä, jossa koira tulisi työskentelemään. Harjoittelujakson jälkeen koirakko eli koira ja sen ohjaaja osallistuu työnäyttöön, jonka onnistuneesti suorittaneet saa virallisen statuksen ja on diplomoitu koirakko. (Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry.) Tällä hetkellä täydennyskoulutuksen maksaminen jää koiran ohjaajan vastuulle

Jos koira ei käy koululla säännöllisesti, myös Kennelliiton järjestämät kaverikoira-toimintaan liittyvät soveltuvuuskokeet voivat ohjeistuksen mukaan olla riittävät (Opetushallitus 2020.) Työskentelyolojen pitää olla turvalliset niin koiralle kuin oppilaille ja koiran pitää saada tarpeeksi lepoa. Tilat pitää suunnitella koiralle toimivaksi ja päiväjärjestykseen pitää sovittaa koiran tauot ja ulkoilutukset ja täytyy muistaa, että toimintaa säätelee eläinsuojelusäännökset. Käytännön asioista sovitaan yhdessä koiran ohjaajan ja koulutuksen järjestäjän kanssa. (Opetushallitus 2020.) Näin taataan myös juuri omaan kouluun sopivat käytänteet, jolloin arjesta saadaan sujuvampi ja voidaan huomioida esimerkiksi allergia- ja turvallisuusaspektit. Opetushallitus (2020) muistuttaa myös viestinnän tärkeydestä. Läpinäkyvä tiedottaminen niin muun henkilöstön kuin vanhempienkin kanssa

parantaa keskinäistä luottamusta. Yhteyshenkilön tiedot pitää olla selkeästi näkyvillä, ja koulukoira tulee tiedottaa riittävästi. Koulutuksen järjestäjän vastuulle jää selvittää vakuutukset liittyen koira-avusteiseen toimintaan. (Opetushallitus 2020.)

2.3.2 Tapoja hyödyntää koira-avusteisuutta kouluissa

Järven ja Ikäheimon (2020) teoksessa on esitelty konkreettisia esimerkkejä koiran hyödyntämisestä koulussa. Esimerkiksi jos joillakin oppilailla on haasteita motivaation suhteen, on hyvä käyttää koira-avusteisuutta (Järvi 2020, 36.) Oppilaat kokevat koiran kanssa tekemisen yleensä hauskaksi, joten sitä voi pitää oppilaalle hyvänä palkkiona. Järvi kertoi oppilaasta, joka ei millään jaksanut tehtäviä, mutta jokaisesta tehtävään kirjoitetusta lauseesta sai antaa Järven koiralle herkun (Järvi 2020, 36), mikä oli tietysti palkinto koiralle, mutta myös oppilaalle. Kun halutaan vahvistaa oppilaan itsetuntoa, koiran kanssa leikkiminen ja koiran kouluttaminen antaa lapselle onnistumisen kokemuksia ja vahvistaa oppilaiden minäkuva-positiivisempaan suuntaan. Kun lapsi tekee asioita koiran kanssa, suuntaa se huomionsa koiraan, sillä koira ei tottele, jos ohjaajana toimiva oppilas ei keskity eikä näin anna selkeitä käskyjä. Tämä opettaa, että heidän toiminnallaan on merkitystä, parantaa keskittymiskykyä ja jos on ongelmia tuottaa puhelimen toistuva käyttäminen, koiran avulla huomion voi saada myös puolivahingossa pois puhelimesta. (Järvi, 2020, 38–39.) Kielten opiskelussa koira on hyvä kuuntelija, se ei korjaa virheitä, vaan kuuntelee rauhassa. Tällöin oppilas voi rauhassa keskittyä lukemiseen, jolloin tulee harjoiteltua tarpeellista ääntämistä ja ääneen lukua ilman jännitteitä ja pelkoa. Koiran kanssa voi myös leikkiä ja pelata vieraalla kielellä, jolloin toiminnallinen harjoittelu on hauskaa, ja siinä samalla oppilas oppii vieraskielisiä termejä. (Järvi 2020, 40–41.) Koiran hyödyntäminen voi olla niinkin yksinkertaista, että koira voi pelatessa pyörittää (isoa) noppaa. Koiran suorittaessa erilaisia tehtäviä, oppilaiden on mielenkiintoisempaa seurata opetusta ja koira on myös innostava tekijä. Oppilas voi myös itse käskä koira suorittamaan tehtäviä ja lopuksi palkita sen. (Järvi 2020, 43.)

Kahilaniemen (2016) teoksessa esitellään myös koiran kanssa tehtäviä harjoituksia. Harjoituksia ei ole suoraan suunnattu kouluun, mutta niitä voi joko soveltaa tai käyttää osaa sellaisenaan. Harjoitukset kehittävät motorisia-, psyykkisiä-, sosiaalisia-, eettisiä-, kognitiivisia-, sekä sensorisia taitoja ja valmiuksia. Harjoitus nimeltä Toimintamatto (Kahilaniemi 2016, 72) on monipuolinen, ja sitä voi soveltaa erilaisiin tehtäviin. Toimintamatossa tarvitsee maton, jossa on taskuja, joiden sisään voi laittaa erilaisia kortteja

riippuen toiminnasta. Oppilas käskee koiraa noutamaan jonkun kortin, jonka mukaan oppilaan pitaa toimia. Harjoituksen voi suunnitella kehittamaan niitä asioita, mitkä täydentävät tunnin aihetta. Aiheesta riippumatta toimintamatto kehittaa vuorovaikutustaitoja, toiminnanohjausta ja ohjeiden ymmärtämistä ja noudattamista (Kahilaniemi 2016, 72.) Korteissa voi esimerkiksi olla liikunnallisia harjoituksia, jolloin oppilaiden motoriset taidot kehittyvät. Samalla periaatteella voi hyodyntaa taskunoppaa, jonka taskuissa on erilaisia kortteja, jota koira pyorittaa (Kahilaniemi 2016, 94.)

Psyykkisiä taitoja valmiuksia voi harjoitella esimerkiksi opettelemalla kuvakorttien avulla ihmisten ja koirien elekielten eroja. Tavoitteena on tunnistaa eri eleitä ja tunteita ja näin oppia sanoittamaan niitä (Kahilaniemi 2016, 104.) Psyykkisten taitojen harjoittelun avulla lapsi oppii tunteiden säätelyä, tunteiden tunnistamista ja tarkoituksenmukaisuutta. (Kahilaniemi 2016, 101.) Koiran kanssa harjoitusta voi soveltaa lukemalla koiran elekieltä ja sanoittaa sitä. Tulkintaa voi myös ilmentaa esimerkiksi tunnelampomittarilla (Kahilaniemi 2016, 106). Sama harjoitus tukee myös eettisiä taitoja (Kahilaniemi 2016, 118.)

Sosiaalisia taitoja voi harjoitella koiran kanssa leikkimällä (Kahilaniemi 2016, 112), pelaamalla lautapelejä, joissa koira voi vierittaa noppaa tai leikkimällä piilosta. Kaikki edellä mainitut luovat lapsen ja koiran välille luottamuksellisen suhteen, parantavat lapsen itseluottamusta ja toki toiminnasta riippuen myös motoriset taidot ja toiminnanohjaus saavat harjoitusta. (Kahilaniemi 2016, 114–115.)

Erilaisia kognitiivisia valmiuksia voi harjoitella tuomalla koiran toimintaan mukaan. Koira voi erilaisten välineiden avulla osoittaa, tuoda tai nayttaa tehtäviä, jotka oppilaan pitaa suorittaa (Kahilaniemi 2016, 136.) Lukeminen koiran läsnä ollessa lukeutuu kognitiivisten taitojen harjoittelun alle (Kahilaniemi 2016, 138.) Tassutaulu-harjoituksessa harjoitellaan myös kognitiivisia eli tiedollisia valmiuksia ja sitä voi soveltamalla mukauttaa eri aineisiin, kuten myös montaa muuta aiemmin mainittua harjoitusta. Tassutaulun ideana on se, että koira osoittaa jonkinlaiselta koiran ulottuvissa olevalta taululta sanoja, ja oppilaan tehtävä on viedä sanat oikean sanaluokan alle. Tämä kyseinen harjoitus harjoittaa lapsen muistia, ajattelua ja loogista päättelyä sekä kieliopillisia taitoja. Koiran mukaan ottaminen viikko-ohjelmaan hoitamiseen liittyvien aikataulutusten kautta tukee arjen hallintaa, toiminnan suunnittelua ja ohjausta sekä suunnitelmallisuutta. (Kahilaniemi 2016, 124–125.) Samalla koiran saa sisällytettyä osaksi luokkaa ja sen arkea.

Sensoristen valmiuksien harjoittelu ei ehkä ole perinteistä koulutyöskentelyä, mutta kouluissa kuitenkin on oppilaita, joilla on sensorista yliherkkyyttä. Koiran hoitotoimenpiteet kuten turkin harjaus muun käsittelyn (esimerkiksi silittämisen) lisäksi altistaa oppilasta eri aisteille. Käsittelyyn on hyvä myös yhdistää itsestä huolehtimisen taidot (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 22.) Muotokuvan piirtäminen tai maalaaminen itsestä ja koirasta auttaa hahmottamaan omaan minäkuvaan ja kehittää hienomotorisia taitoja (Kahilaniemi 2016, 153). Hienomotoriset taidot entisestään vahvistaa oman kehon hahmotusta (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 71.)

Jokainen koiran ohjaaja arvioi itse, että minkälainen toiminta on juuri omalle ryhmälle oikea tapa toimia. Harjoituksia on monenlaisia, mutta ei kannata unohtaa koiran pelkän läsnäolon tuomia hyötyjä. Koira voi olla oppilaalle motivaattori tai palkinto (Latvala-Sillman 2018, 39). Ohjaajan on muistettava ryhmälle asettamansa tavoitteet ja mukautettava toiminta haasteiden mukaan.

3 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena oli tuoda kuuluviin kaikkien niiden kouluhenkilöstön jäsenien kokemuksia, joiden koiran tulo kouluun vaikuttaa, ja näin lisätä tietoisuutta koira-avusteisuudesta ja etsiä toimivia toimintatapoja sujuvaan arkeen koulukoiran kanssa. Kaikkia tutkimuskysymyksiä tarkkaillaan kahdesta näkökulmasta:

- Henkilöiden, jotka hyödyntävät koira-avusteisuutta
- Henkilöiden, jotka ovat töissä koulussa, jossa hyödynnetään koira-avusteisuutta

1. Minkälaisia kokemuksia vastaajilla on koulukoirista?

Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä keskitytään vastaajien henkilökohtaisiin kokemuksiin koulukoirista ja niiden käytöstä.

2. Miten koulukoiran tulo on vaikuttanut vastaajiin?

Toinen tutkimuskysymys tutkii, mitä vaikutuksia vastaajat ovat huomanneet koulukoiran myötä.

Minkälaisia käytäntöjä on syntynyt koulukoiriin liittyen ja miten vastaajat kokevat ne?

Kolmas tutkimuskysymys tutkii jo muodostuneita käytänteitä sekä ennen koiran tuloa tarvittavia toimia eri kouluissa sekä vastaajien ajatuksia niistä.

3.1. Miten vastaajat ovat käyttäneet koulukoiria?

Kolmanteen tutkimuskysymykseen liittyen selvitetään, että miten koira-avusteisuutta hyödyntävät vastaajat käyttävät koiria työssään.

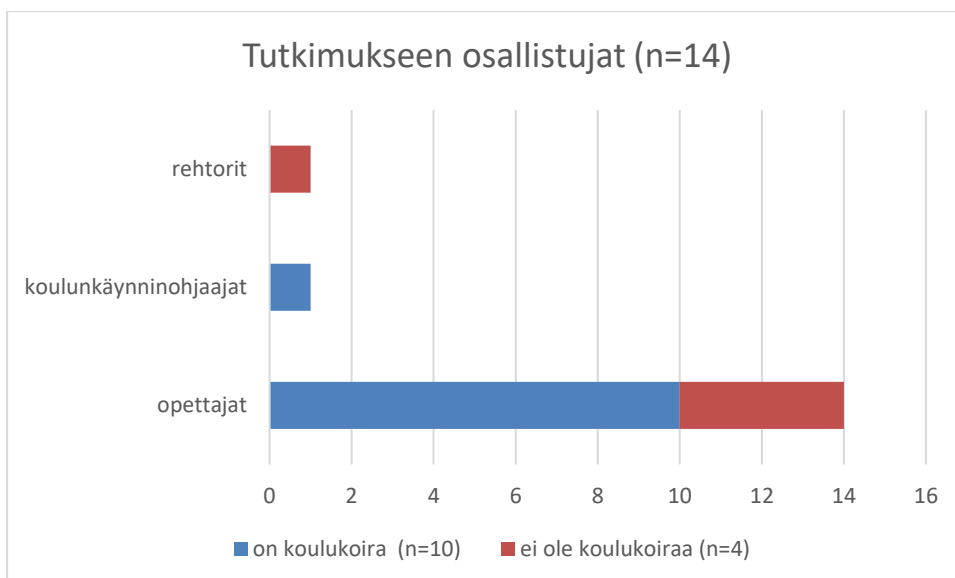
4 Tutkimuksen toteutus

Tämän tutkimuksen avulla tutkittiin kouluhenkilöstön kokemuksia ja ajatuksia koulukoirsta. Aineisto kerättiin anonyymien kyselylomakkeen avulla. Tutkimuksen tarkoituksena oli saada julki keskustelua koira-avusteisesta pedagogiikasta ja tuoda esille myös niiden ajatuksia ja mielipiteitä, jotka eivät ole välttämättä suorassa kontaktissa koulukoiriin. Olemalla osa työyhteisöä, koulukoira saattaa vaikuttaa heihin myös epäsuorasti tai suorasti.

4.1 Tutkimukseen osallistujat

Tutkimukseen osallistuvat olivat kaikki kouluhenkilöstöön kuuluvia jäseniä, jotka työskentelevät koulussa, jossa on koulukoira. Tavoite oli saada vastauksia monipuolisesti myös niiltä ihmisiltä, joilla ei itsellä ole koulukoira, mutta ovat silti kosketuksissa siihen työpaikkansa kautta.

Tutkimusjoukkoa ei rajattu pelkästään opetushenkilöstöön, ettei tärkeitä kokemuksia jäisi jakamatta, mutta vastaajajoukko oli silti hyvin homogeeninen. Vastaajia oli yhteensä 14, joista 12 oli opettajia, yksi rehtori ja yksi koulunkäynninohjaaja. Vastaajista 10 oli itsellä koulukoira ja neljä muuta olivat töissä koulussa, jossa toteutettiin koira-avusteista pedagogiikkaa tai jossa oli koulukoira (kuvio 2.).

Kuvio 2. Tutkimukseen osallistujat

Yksi vastaaja vastasi, että ei toteuta koira-avusteista pedagogiikkaa, mutta myöhemmin vastauksissa selvisi, että hänellä on joskus koira mukana koulussa, jonka vuoksi hänet on laskettu koulukoiraallisiin. Kyselyssä kyllä koira-avusteisen pedagogiikan toteuttamiseen vastanneet vastasivat lisäksi kysymykseen liittyen koiran soveltuvuuden testaamisesta. Tämän vuoksi yhden koulukoiraallisen koiran soveltuvuudesta ei ole tietoa. Yhdeksästä kysymykseen vastanneista koirakosta seitsemän koiran soveltuvuus työhön oli testattu.

Lomake oli mahdollista täyttää erissä, eli vastaukset pystyi tallentamaan ja jatkamaan myöhemmin. Pisin vastausaika oli 37:28 min ja lyhin 4:33 min. Kaikki vastaajat vastasivat kokonaisiin lausein lähes joka kohtaan.

4.2 Tutkimuksen aineisto

Tutkimus toteutettiin anonyymillä nettikyselyllä (liite 1) Webropolin avulla. Kysely oli suunnattu kaikille kouluhenkilöstön jäsenille, joiden koulussa on koulukoira. Toteutustavaksi valikoitui kysely, sillä haastattelut olisi pitänyt toteuttaa etänä silloisen huonon koronatilanteen johdosta, eikä etähaastatteluihin löytynyt tarpeeksi halukkaita vastaajia. Kysely oli tutkijalle helppo tapa kerätä aineistoa, mutta vähäisen vastaajamäärän ja keskeytettyjen kyselyjen perusteella se ei ollut sitä vastaajille. Kyselyn mukana oli saateteksti, jossa kerrottiin kyselyn rakenteesta, tutkimuksen tavoitteesta sekä tietoa tutkimuksen luottamuksellisuudesta. Vastaajat antoivat luvan käyttää vastauksiaan tutkimuksessa vastaamalla kyselyyn. Vastauksia säilytetään salasanalla suojatussa pilvipalvelussa noin 5 vuotta tutkimuksen valmistumisen jälkeen.

Kysely esiteltiin helmikuussa 2021 ja muutosten jälkeen lähetettiin ensimmäisille rehtoreille maaliskuussa 2021. Otanta pelkkien sähköpostitse lähetettyjen pyyntöjen kautta oli kuitenkin liian pieni, jolloin oli tehtävä uusi suunnitelma laajemman otannan saamiseksi. Tutkimuksen linkki jaettiin vielä useammassa Facebook-ryhmässä, laajemman otannan saamiseksi. Yksi Facebook-ryhmistä oli Alakoulun aarreaitta, jonka tarkoituksena on antaa ideoita ja oivalluksia opetuksen tueksi. Ryhmässä oli (lokakuu 2021) 41,1 tuhatta jäsentä. Toinen ryhmä oli Opet ja koirat kasvatustyössä, jossa oli 468 jäsentä (lokakuu 2021), joka kokoaa koira-avusteisuutta toteuttavat ja siitä kiinnostuneet yhteen paikkaan. Facebookin kautta löytyi myös ryhmä laitoshuoltajille, jonka kautta tutkija etsi vastaajia, mutta linkkiä ei jaettu eteenpäin.

Kysely itsessään oli Webropolilla tuotettu anonymi nettikysely. Linkkiä jakaessa oli niin sosiaalisen median päivityksissä kuin sähköposteissakin saateteksti, kuten myös itse kyselyn alussa. Kysely on jaoteltu viiteen eri osioon kysymysten teeman perusteella. Osiot olivat taustatiedot, kokemukset koulukoirsta, koira-avusteisen pedagogiikan käyttöönotto, käytänteet sekä koulukoiran tuomat muutokset. Kysymyksiä oli yhteensä 11, joista seitsemän olivat avoimia kysymyksiä, kahdessa kysymyksessä oli vastausvaihto sekä tekstikenttä perusteluille. Nettikysely avattiin vastaajien toimesta 204 kertaa, vastaamisen aloitti 49 henkilöä ja lopullisia vastauksia tuli 14.

4.3 Menetelmä

Tämä tutkimus on laadullinen tutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa tavoitteena on ymmärtää tutkittavaa ilmiötä tutkittavan henkilön näkökulmasta (Juuti & Puusa 2020, johdanto.) Siinä missä kvantitatiivisessa eli määrällisessä tutkimuksessa tavoitteena on selittää ja kontrolloida tutkittavaa asiaa, kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan ja ymmärtämään tutkittavaa kohdetta ja tutkimuksen kohteena on toimijoiden tulkinnat. Kvantitatiivinen tutkimus tähtää yleispäteviin tuloksiin, kun taas laadullisessa tutkimuksessa tulokset ovat kuvauksia. (Tuomivaara, 2005, 30.) Laadullinen tutkimus palvelee paremmin sitä (Silverman 2009, 9), mitä tämän tutkimuksen avulla on tarkoitus selvittää.

Laadullinen tutkimus yhdistetään usein tilanteisiin, joissa tutkitaan yksilöitä, ryhmiä ja organisaatioita normaaleissa jokapäiväisissä tilanteissa tai banaalien tilanteiden äärellä ja tutkijan tärkein tehtävä on ymmärtää tutkimuksensa kohdetta (Punch 2013, 119), mikä on juuri se, mitä tutkimuksella yritetään tehdä. Silverman (2021) kuitenkin pitää huonona tämän kaltaista karkeaa jaottelua, jossa laadullinen tutkimus on kokemusten tutkimista, sillä se hänen mukaansa lietsoo vastakkainasettelua sille, että määrällinen tutkimus on ”faktojen tutkimista”. (Silverman 2021, 3–4).

Tutkimuskysymysten tarkoitus on organisoida tutkimusta ohjaamalla sitä haluttuun suuntaan, rajata se tutkittaviin asioihin ja pitää fokus oikeissa asioissa (Punch 2013, 65). Tässä tutkimuksessa tutkimuskysymysten avulla selvitetään vastaajien kokemuksia, ajatuksia ja koettuja vaikutuksia, eikä systemaattisia lukuja tutkimukseen osallistuvien vastauksista. Vastaukset pohjautuvat mielipiteisiin ja vastaajien omaan todellisuuteen, jolloin määriin keskittyminen ei ole niin oleellista. Toki lukumäärillä on paikkansa myös laadullisissa

tutkimuksissa, ja tietyissä asioissa on kiinnostavaa vastata kysymykseen, kuinka monta, kuten myös tässä aineistossa, mutta jotta pystymme ymmärtämään syitä ja pääsemme syvemmälle vastaajien ajatusmaailmaan, vaatii se tulkintaa, mikä ei ole ominaista määrälliselle tutkimukselle (Tuomivaara 2005, 30).

Tässä tutkimuksessa laadullisten menetelmien tarkoitus on näyttää tutkittavia asioita monelta kantilta ja haastaa myös lukijoita avaamaan omaa maailmankuvaa ja näkemään asioita toisen ihmisen näkökulmasta. Laadullista tutkimusta voi pitää arvoituksen ratkaisemisena, se sisältää loogista päättelyä, asioiden yhdistelyä (Alasuutari, 2011, kpl 2). Aineistossa nousi esille se, miten eri tavoin asioita voi ymmärtää, joka muodostaa monta totuutta, mitä tutkijat pitävät laadullisen tutkimuksen yhtenä vahvuuksista (Merrick 1999, 25). Kerry J. Daly (2007) esittää, että tullakseen hyväksi laadullisten menetelmien tutkijaksi, on tutkijan oltava intohimoinen aiheestaan ja uskaltava olla luova, pitäen analyyttisen näkökulman mielessä. (Daly 2007, 1).

Laadullisessa tutkimuksessa tutkijan oma käsitys ja ennakkotieto tutkittavasta ilmiöstä aloittaa aineiston analyysin jo keruu vaiheessa. Tutkijan on itse ymmärrettävä oman arvomaailmansa vaikutus aineiston tulkintaan ja tiedostaa, että laadullisessa tutkimuksessa on turha tavoitella täysin arvovapaata tutkimusta. (Puusa & Juuti 2020, luku 4.) Haasteena onkin, ettei anna omien käsitysten vaikuttaa liikaa, jotta tulokset ovat kuitenkin totuudenmukaiset. Tässäkin tutkimuksessa tutkijalla on oma mielipiteensä koulukoirien käytöstä, mikä on vaikuttanut suuresti juuri tämän aiheen valintaan. Tutkijan oma etiikka kuitenkin varmistaa sen, että kaikki esitetyt tulokset ovat totuudenmukaisia ja kaikenlaiset ajatukset ja kokemukset tuodaan julki, vaikkei tutkija itse olisikaan samaa mieltä, tai kokisi itse asiat eri tavalla. Aineisto analysoidaan sisällönanalyysin mukaisesti. Analyysin tavoitteena on kuvailla tutkittavaa ilmiötä mahdollisimman laajasti ja eikä vain kirjoita puhtaista faktoista (Puusa & Juuti 2020, luku 4.) Metodologia on se termi, joka kertoo, että miten lähestymme tutkimuksen aineistoa ja millä tavoin lähdemme etsimään vastauksia (Taylor 2016, 14.)

Laadullisessa tutkimuksessa tulosten tulkinta on tutkittavana olleen ilmiön merkitysten tulkintaa. Alasuutari (2011) nostaa esille sen, että tulkinta saattaa muuttua näkökulman muuttuessa, eli ratkaisumalleja saattaa olla monia (Alasuutari, 2011, 2.2–2.4). Tutkimuksen aineisto sisältää vastauksia samoilta ammattialoilta, mutta silti ilmiötä eri suunnasta katsovilta, mikä avaa uusia näkökulmia tulkita vastauksia. Niin sanottu totuus voi olla erilainen, riippuen siitä, että mistä näkökulmasta vastauksia analysoidaan. Tutkimuksen aineisto kerättiin kyselylomakkeella, missä kysymykset olivat pääasiassa avoimia. Tutkimus

analysoitiin aineistolähtöisesti, jonka perusteella huomattiin osan vastauksista sisältävän teorian kanssa samoja asioita, mikä vaikutti tulososion jaotteluun.

Tutkimuksen aineiston analyysi lähti liikkeelle kyselyn vastausten lukemisesta. Vastaukset luettiin ensin vastaaja kerrallaan, jonka jälkeen siirryttiin tutkimaan vastauksia kysymys kerrallaan. Tutkijan lukiessa vastauksia useaan kertaan, muutaman kerran jälkeen alkaa syntyä erilaisia huomioita. Huomiot voivat olla asioita, mitkä toistuvat useaan kertaan, asiat, jotka puuttuvat kokonaan, mitä tutkija ehkä oletti olevan, tai vastauksista voi tulkita vastaajan mielipidettä asiasta. Sen lisäksi, että itse vastausten sisältöä tulkitaan, myös vastaustavasta ja vastauksen pituudesta voi tehdä tulkintoja vaikkapa aiheeseen kiinnostuneisuudesta. Toki kyselyssä, missä vastaaja joutuu itse kirjoittamaan, lyhyet vastaukset voivat johtua myös haluttomuudesta tai jaksamisesta vastata avoimiin kysymyksiin.

Laadullinen aineisto yleensä jaotellaan joko ennalta määrättyihin kategorioihin tai joidenkin epämääräisempien kriteerien mukaan, kuten toistuvat asiat tai samankaltaisuudet. Aineistoa yhdistellään ja vastauksia verrataan toisiinsa. Tätä toimenpidettä kutsutaan myös teemoitteluksi. (Puusa 2020, luku 9.) Tässä tutkimuksessa käytetään termiä teemoittelu ja teemat. Kun aineistoon oli tutustuttu tarpeeksi hyvin lukemalla vastaukset useaan otteeseen, alkoi nousta esille asioita, mitkä toistuivat, eli teemoja. Taustatietojen vastaukset käsitellään erillään, sillä osaan kysymyksistä vastasi vain ihmiset, joilla on koulukoira.

Teemoittelun jälkeen alkoi vastausten analysointi teema kerrallaan. Tarkoituksena oli löytää samankaltaisuuksia sekä eroavaisuuksia vastaajien välillä, joilla itse on koulukoira, ja jotka työskentelevät koira-avusteisuutta hyödyntävässä koulussa. Aineistosta nousi esille selkeästi tutkimuskysymysten teemat, eli käytänteet, kokemukset ja vaikutukset. Se on loogista, sillä kyselylomake luotiin tutkimuskysymysten pohjalta. Osa vastauksista sopi useamman teeman alle, jolloin oli vain tehtävä päätös, että mikä teema on vallitseva kyseisessä vastauksessa.

Erilaisia kokemuksia, nousi esille 22 kertaa yksittäisten kysymysten vastauksissa, 16 niistä vastaajalla oli koulukoira ja loput työskentelivät kouluissa, joissa oli koulukoira. 43 kertaa vallitseva teema oli jonkinlaiset koiran tulon myötä tulleet vaikutukset. Näissä 27 oli koira-avusteisuutta toteuttavan kirjoittamia ja 16 ei. Käytänteistä puhuttiin yhteensä 46 kertaa, joista 16 kertaa vastaaja ei toteuttanut koira-avusteisuutta ja lopuissa 30 kerrassa vastaaja taas toteutti koira-avusteisuutta.

5 Tulokset

Tulokset esitellään sisällönanalyysin avulla syntyneiden pääteemojen mukaan. Pääteemat olivat kokemukset, vaikutukset sekä käytänteet. Esiin nousi myös alateemoja, jotka ovat esitelty kunkin alakappaleen taulukossa. Tutkimuksen kannalta oli mielekästä erotella vastaajat sen mukaan, toteuttaako itse koira-avusteisuutta vai ei, jonka vuoksi tulokset on tulososiossa myös näin eritelty. Sitaattien perässä olevat tunnukset on yksilöity jokaiselle vastaajalle erikseen. E- kirjain kertoo, että vastaaja ei itse toteuta koira-avusteisuutta, kun taas K-kirjain osoittaa vastaajan itse omistavan koulukoiran. Numero kirjaimen perässä on vastaajan järjestysnumero, E ja K omilla juoksevilla numeroinnillaan.

5.1 Kokemuksia koulukoirista

Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä keskityttiin kouluhenkilöstön henkilökohtaisiin kokemuksiin koulukoirista ja niiden käytöstä (taulukko 1), joista syntyi myös alateemat kokemukset koirista ja kokemukset toiminnasta. Suurin osa vastauksista oli positiivisia tai neutraaleja. Yksi vastaaja kertoi koiran suosion aiheuttaneen häiriötä, joka kuitenkin loppui sääntöjen luomisen jälkeen ja toinen kokee koira-avusteisuuden olevan raskasta koiralle. 14 vastaajasta kaikki jatkaisivat koulukoirien käyttöä, jos heillä olisi valta päättää, riippumatta siitä, että toteuttiko vastaaja koira-avusteisuutta itse vai ei. Koira-avusteisuutta toteuttavat ja koira-avusteisessa koulussa työskentelevät korostivat sitä, miten iso apu koirasta on erityislusten kanssa, mikä tulee ilmi myös koulukoirien vaikutuksissa, joita käsitellään luvussa 5.2.

Taulukko 1. Vastaajien kokemuksia koulukoirsta

<u>Kokemukset</u>	
<p>Vastaajat, jotka toteuttavat koira-avusteisuutta</p> <p><u>Kokemukset koirasta</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -loistava erityislasten kanssa -loistava pedagoginen väline/avaa pedagogisia mahdollisuuksia - tärkeä työpari - hyödyt valtavat - osa luokkaa - osa työyhteisöä - koira on pidetty - oppilaat toivovat koiraa tunnille ja stressaaviin tilanteisiin <p><u>Kokemukset toiminnasta</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - koira-avusteisuus toimii hyvin - oppilaat, opet ja koira nauttii -ei pidetä pedagogiikkana - raskasta koiralle - koulun tuki tärkeää - koulu myötämielinen 	<p>Vastaajat, jotka ovat töissä koulussa, jossa on koulukoira</p> <p><u>Kokemukset koirasta</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - koirat luokissa, eikä niitä näe - koira on ylpeydenaihe - koirasta kerrotaan myös kotona - oppilaat tykkäävät -liika suosio voi aiheuttaa häiriötä - kiva päästä itse rapsuttelemaan koiraa <p><u>Kokemukset toiminnasta</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ammattimaista - oppinut koira-avusteisuudesta - epätietoisuutta/kaukaista - uskotaan olevan hyväksi - toiminta sujuu hyvin omalla painollaan - ei haittaa - iso apu erityislasten kanssa - koirien ohjaajiin luotetaan - ei ole kuulunut mitään negatiivista

Koira-avusteisuutta hyödyntävien kokemukset

Koira-avusteisuutta hyödyntävät löytävät runsaasti hyviä puolia koulukoirsta ja myös vastauksista ilmenee, että asiat näyttävän toimivan hyvin. Koiraa pidetään tärkeänä työparina ja useampi mainitsee sen olevan loistava pedagoginen väline avaten erilaisia mahdollisuuksia.

Koulukoira toiminut loistavana pedagogisena työvälineenä erityisluokassa. (K9)

--koiran käyttäminen pedagogisena työvälineenä avaa niin paljon mahdollisuuksia oppimisen ja kanssakäymisen saralla, etten missään nimessä luovu suorilta käsin koirapedagogiikasta—(K5)

Koira on pidetty osa luokkaa ja työyhteisöä ja erään vastaajan mukaan hän ei pysty sanoin kuvailemaan miten paljon koira-avusteisuus on hänelle ja oppilaille tuonut. Oppilaat toivovat koiraa stressaaviin tilanteisiin henkiseksi tueksi ja koira-avusteisuutta toteuttavat kertoivat myös muiden opettajien pyytävän koiraa omille tunneilleen. Esille nousi myös se, miten tärkeää koulun puolelta tuleva tuki ja ymmärrys on osa koira-avusteista pedagogiikkaa.

--koulun johto suhtautuu myönteisesti— (K2)

--toiminnalla on koulun johdon tuki—(K3)

--koulu oli erittäin myötämielinen koira-avusteista pedagogiikkaa kohtaan kolme vuotta sitten kun aloitin—(K1)

Koirasta nauttivat niin oppilaat kuin opettajatkin ja koira mielletään osaksi työyhteisöä ja luokkaa. Silti kaikki eivät miellä itse toteuttavansa koira-avusteista pedagogiikka, sillä he eivät pidä sitä pedagogiikkana. Toiminta ei tällöin ole tavoitteellista, mutta vastaaja on silti huomannut koiralla olevan positiivinen vaikutus luokkaan, vaikka kokeekin koira-avusteisuuden raskaaksi koiralle.

Koira-avusteisessa koulussa työskentelevien kokemuksia

Koulukoiraa pidettiin hyödyllisenä myös koira-avusteisessa koulussa ja niiden sanotaan sulattavan jopa yläkoululaisen teinin. Osasta vastauksia huomasin, että koirien käyttö näkyy muulle henkilökunnalle kaukaisempaan. Kokemukset olivat silti positiivisia, mutta sanavalinta ”näyttää” kertoo, että vastaaja ei ole päässyt näkemään koulukoirien käyttöä läheltä. Toiminta tapahtuu vastaajien mukaan usein suljettujen ovien takana, joka on yksi syy sille, että ilmassa on epätietoisuutta. Asiasta vähemmän tietävät vastaajat näyttävät kuitenkin luottavan siihen, että toiminta jatkuu omalla painollaan ja he nauttivat myös itse satunnaisista hetkistä koiran kanssa.

-- Nähdäkseni toimii hyvin – (E1)

Koira-avusteisuus näyttää muutenkin toimivan hyvin kouluissa. Koulukoiran läsnäolo on opettanut myös muuta henkilökuntaa, joille koulukoirat ovat olleet ehkä vieraampi käsite ja vastaajat pitävät erityisen tärkeänä sitä, että koira on koulussa ammattimaisista syistä.

Olen lähinnä seurannut sivusta koulukoiramme toimintaa. se on todella ammattimaista. Koira ei todellakaan ole koulussa vain hengaamassa ja viettämässä aikaa, vaan töissä. Olen oppinut, että koulukoira on muutakin kuin rapsutettavana. (E2)

Ainut negatiivinen kokemus oli yhden vastaajan mukaan se, kun kaikki olivat koirasta niin innoissaan, että syntyi häiriötä. Tilanne ratkesi uusilla säännöillä ja käytäntöjen muuttamisella.

-- oikein söpö ja kiltti koira, oppilaat pitivät kenties jopa hieman liikaakin, taluttajia ja pajaajia oli jo häiriöksi asti—(E4)

Neutraaleista vastauksista näkyy, että koiran läsnäolo ei haittaa ketään, eivätkä vastaajat ole kuulleet kenenkään sanovan mitään negatiivista. Koira pidetään luokan ylpeydenaiheena ja siitä kerrotaan myös kotona.

5.2 Koulukoiran vaikutukset

Toisen tutkimuskysymyksen tarkoitus oli tutkia, että mitä vaikutuksia koulukoirasta on seurannut. Vaikutuksissa (taulukko 2) korostui yksilön psyykkistä hyvinvointia edistävät tekijät.

Vastaajien, jotka eivät hyödynnä koira-avusteisuutta vastauksissa tuli edellisessä luvussa (5.1) ilmi, että koira-avusteisuus jää heille hieman kaukaiseksi. Se on huomattavissa siitä, miten paljon vähemmän he ovat kuvailleet erilaisia koulukoiran vaikutuksia. Yhteisiä vaikutuksia on koiran vaikutus tunteisiin ja itsesäätelytaitojen kehittymiseen. Koiralla on rauhoittava vaikutus ja koiran avulla keitetään pettymyksiä paremmin. Koiran läsnä ollessa oppilaat pyrkivät hillitsemään itsensä, ettei koiralle satu mitään. Molempien ryhmien vastauksissa korostui tunnepuolen ongelmien tasaantuminen.

Taulukko 2. Vastaajien kokemusten koulukoiran vaikutuksista.

<u>Vaikutukset</u>	
<p>Vastaajat, jotka toteuttavat koira-avusteisuutta</p> <p><u>Fyysiset vaikutukset</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rauhoittaa/rentouttaa - kohdentaa tarkkaavaisuutta - oppiminen toiminnallisempaa <p><u>Psyykkiset vaikutukset</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - lapset ovat avoimempia - työ tavoitteellisempaa - tuo itseluottamusta (oppilaille ja koirien ohjaajille) - motivoi itsesäätelyyn - motivoi (oppilaita ja koirien ohjaajia) - lohduttaa - helpottaa tunnepuolen ongelmia - saa oppilaat näyttämään tunteitaan - ilo lisääntynyt <p><u>Sosiaaliset vaikutukset</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaiden halukkuus tulla kouluun kasvaa - sosiaaliset kontaktit lisääntyneet - parantaa ilmapiiriä (työyhteisössä ja luokassa) - yhdistää <p><u>Muut</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - lisää työn määrää 	<p>Vastaajat, jotka ovat töissä koulussa, jossa on koulukoira</p> <p><u>Fyysiset vaikutukset</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -rauhottava vaikutus <p><u>Psyykkiset vaikutukset</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -itsesäätelytaidot kehittyneet (esim. pettymysten sieto) <p><u>Sosiaaliset vaikutukset</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -koira tekee luokasta lapselle merkityksellisen -parantanut oppilaan ja opettajan välistä suhdetta -muutokset näkyvät luokan sisällä <p><u>Muut</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -ei tietoa vaikutuksista -ei vaikuta heidän työhönsä

Koira-avusteisuutta hyödyntävien kokemia vaikutuksia

Koira-avusteisuutta hyödyntävien vastauksissa nousi keskenään hyvin samanlaisia asioita esille. Moni oli yhtä mieltä siitä, että koulukoira on ollut positiivinen vaikutus niin luokan kuin työyhteisönkin ilmapiiriin minkä pystyy yhdistää kokemuksiin siitä, että opettajien lisäksi myös oppilaat nauttivat suuresti koiran läsnäolosta. Sosiaaliset kontaktit (kontaktin ottaminen) työpaikalla on lisääntynyt koiran tulon myötä. Tämä koskee sekä koulun opettajia että oppilaita ja opiskelijoita.

Myös sellaiset henkilöt, joiden kanssa puhun harvoin tai en tunne lainkaan juttelevat, kun koira on mukana. (K5)

Vastaajien mukaan koiran läsnäolo vaikuttaa yleisesti ilmapiiriin. Koira on tuonut ilon kouluun ja sen sanotaan yhdistävän ihmisiä keskenään niin luokassa kuin työyhteisön kesken. Yhteistyö muiden luokkien kanssa on lisääntynyt mikä taas lisää sosiaalisia kontakteja. Koira lisää oppilaiden halukkuutta tulla kouluun ja yleistä motivaatiota myös työskennellä luokassa, jos esimerkiksi tehtävän tehtyään, oppilas voi silittää koiraa.

Koira toimii motivaattorina myös itsesäätelyyn ja sitä kohtaan osoitetaan empatiaa, sillä koiraa ei haluta satuttaa, eikä sen seurassa haluta huutaa tai ”raivota.” Yksi vastaaja kertoo koiran olevan myös suuri apu väkivaltaisissa tilanteissa, missä koiran silittäminen on auttanut tilanteen purkamisessa. Koiran on huomattu rauhoittavan luokkaa ja se saa oppilaat avautumaan ja näyttämään tunteensa ja koira onkin juuri tunteiden näyttämisen kohde. Positiiviset vaikutukset erityislapsiin tuli esille monin eri tavoin. Erään vastaajan mukaan

Sairaalassa koulukoira on ihan mahtava juttu! (K8)

Koiran kerrotaankin olevan iso apu lievästi kehitysvammaisten luokassa, kun koulukoira on saanut puhumattoman oppilaan puhumaan. Koiraa kohtaan on myös helpompi näyttää tunteita, kun kynnyks ei ole niin suuri.

Yksi iso koiran tuoma vaikutus on koiran ohjaajien kasvanut työmotivaatio. He kokevat työnsä tavoitteellisempina ja koiran myötä saanut uutta virtaa ja ideoita työhönsä ja tuntien suunnitteluun. Huomionarvoinen kommentti on se, että koira-avusteisuus ei vähennä tai helpota työtä, päinvastoin. Vastaajan mukaan kaikki vaiva on kuitenkin kannattavaa. Työ on suunnitelmallisempaa ja toiminnallisempaa mikä johtaa koiran ohjaajan oman itsetunnon kasvuun.

--Tuo itseluottamusta, kohdentaa tarkkaavaisuutta, lisää rauhallisuutta ja auttaa minua miettimään opetusta. (K3)

Koira-avusteisessa koulussa työskentelevien kokemuksia vaikutuksista

Tässä joukossa ilmenee selkeästi ne yksilöt, jotka eivät ole niin läheisesti koira-avusteisuuden kanssa tekemisissä. Heillä ei ole tietoa siitä onko koulukoiran tapahtunut muutosta. Eräs arvelee muutosten näkyvän luokan sisällä, mutta heidän työhönsä se ei ole vaikuttanut, mitä nyt joskus pääsee koira rapsuttelemaan.

Osa joukosta on huomannut muutosta parempaan itsesäätelyn saralla. Koira on rauhoittanut, pettymysten sieto on parantunut, koiran läsnä ollessa ei haluta huutaa. Koulukoiran mainitaan parantaneen myös oppilaan ja opettajan välistä suhdetta ja oppilaisiin on helpompi saada yhteys, kun aina voi jutella koirasta.

--koulukoira edistää edistää oppimista ja tunteiden säätelyä— (E3)

Eräässä vastauksessa tulee ilmi, että koira on luokassa ylpeyden aihe ja tekee luokasta lapselle erityisen tärkeän. Muissakin vastauksissa tuli esille koiran positiivinen vaikutus luokassa, mutta vastauksissa ei erikseen eritelty, että mitä positiiviset vaikutukset ovat. Erityisesti koira arvostetaan erityislasten parissa, kuten myös koira-avusteisuutta hyödyntävien vastauksista tuli ilmi.

--Luokassa, jossa koira, on erityislapsia. On uskomatonta katsoa kun koira tekee lapsen, opettajan tai ohjaajan puolesta valinnan, joka ei ole lapselle mieluinen. Pettymysten sieto on aivan toista, kuin jos pettymys olisi ”jonkun ihmisen aiheuttama” (E2)

5.3 Koulukoirien käyttö

Kolmas tutkimuskysymys tutkii jo muodostuneita käytänteitä sekä ennen koiran tuloa tarvittavia toimia eri kouluissa sekä vastaajien ajatuksia niistä (taulukko 3). Molemmat vastaajajoukot korostivat toiminnan suunnitelmallisuutta, lupa-asioiden ja rutiinien tärkeyttä.

Taulukko 3. Vastaajien koulukoiriin liittyviä käytänteitä

<u>Käytänteet</u>	
Vastaajat, jotka toteuttavat koira-avusteisuutta	Vastaajat, jotka ovat töissä koulussa, jossa on koulukoira
<u>Ennakkovalmistelut</u>	<u>Ennakkovalmistelut</u>
- lupa-asiat	- lupa-asiat
- huolellinen tiedotus	- tilaan liittyvät asiat
- (yhdessä luodut) tarkat ohjeet	- työhön koulutettu
- säännöt	- työhön soveltuva
- soveltuvuuskokeet	- allergioiden huomiointi
- tilaa koskevat asiat (lepopaikka, kulkureitit, siivoaminen)	<u>Käytänteet arjessa</u>
- sääntöjen esittely	- toiminnan pitää olla suunnitelmallista
<u>Käytänteet arjessa</u>	- tavoitteellisuus
- suunnitelmallisuus	- ei tarkkaa tietoa käytänteistä
- ohjaaja vastuussa koirasta	- useampi koira
- yhteistyö muiden opettajien kanssa	- rutiinit
- rutiinit	- koiran ohjaajan tunnettava oma koiransa
- yksi koira työskentelee kerrallaan	
- turvallisuus	
- koira vieraillee useassa luokassa	
- erikseen koiraluokat	

Koira-avusteisuutta hyödyntävien kokemuksia käytänteistä

Koira-avusteista pedagogiikkaa hyödyntävien vastauksissa korostui suunnitelmallisuus tai ainakin halu suunnitella ja informoida kaikkia osallisia. Jo ennen koiran tuloa, on syytä

informoida niin muuta henkilöstöä kuin oppilaita ja vanhempiakin. Huolellisen tiedotuksen avulla pystytään yhdessä käydä askarruttavia asioita läpi ja selvittää ihmisten kantaa asiaan.

Vastaajat pitävät tärkeänä tarkkojen ohjeiden tekoa siitä, miten, missä ja milloin koiran kanssa toimitaan. Pohjana on käytetty myös Opetushallituksen (2020) ohjeistusta.

Koira-avusteista toimintaa voisi vielä kuvailla villiksi länneksi. Koulukoiria ei koske viralliset säädökset, ja periaatteessa kuka tahansa voi tuoda oman koiransa koulukoiraaksi. Koulukoirille on virallisia soveltuvuuskokeita ja erilaisia koulutuksia, mutta niihin ei velvoiteta, mikä huonontaa koulukoirien ammattimaista mainetta, ja vaikeuttaa koulukoirien määrän arviointia. Yhdessä luodut ohjeet luovat turvallisen pohjan ja edistävät koulukoirien virallista asemaa edistämällä yhteisöllisyyttä ja tyytyväisyyttä työympäristöön. Eräs vastaaja kertoo esimerkiksi koiraan koskemisen olevan kielletty ilman lupaa. Vastaajat toivovat sääntöjen luomista koko työyhteisön kesken.

Yhteistyö opettajien kesken, jotta voidaan sopia eri luokkien ja oppilaiden tarpeet ja että koulukoiran työstä tulee tavoitteellista. (K2)

Tilojen suunnittelua pidettiin myös olennaisena niin turvallisuuden, kuin esimerkiksi allergioiden huomioimisen suhteen. Tilojen suunnittelussa on hyvä huomioida kulkureitit, koiran oma paikka ja itse toimintaan tarvittavat aspektit kuten yksittäiset välineet, joita hyödyntää koiran kanssa (nopat, hyrrät yms.). Tarkka tilojen suunnittelu auttaa myös ennaltaehkäisemään tilanteita, joissa esimerkiksi allerginen oppilas joutuisi kohtaamaan koiran ja se tuli myös vastauksissa ilmi kysyttäessä asioita, mitä pitäisi ottaa huomioon liittyen koulukoiraan.

Allergiat, sisääntulot, lepotila koiralle, pelot, huoltajien luvat, siivousasiat, säännöt, turvallisuus sekä lapsille että koirille. (K3)

Rutiinit nousivat esiin monessa vastauksessa, ja ne koettiin tärkeäksi osaksi arkea. Rutiinit ovat osa toiminnan suunnitelmallisuutta ja auttaa pedagogiseen lähestymistapaan. Rutiinit auttavat myös arjen pyörittämistä, kuten siivouksen järjestämistä. Eräs vastaaja oli huolissaan koiran jaksamisesta, jos koira tuo joka päivä koululle. Vastaajan mukaan koira väsy helposti, jolloin on pidettävä huoli siitä, että koira saa tarpeeksi lepoa, mutta muuten vastauksissa ei ilmennyt ongelmia. Keskiössä on tarkka suunnittelu, joka luo pohjat toimivalle arjelle. Suunnittelussa on otettu huomioon niin allergiat, kaikkien turvallisuus ja käytännön arki. Samat asiat eivät toimi samoilla kouluilla, mutta oli mukavaa huomata, että myös samanlaiset asiat toistuivat.

Koira-avusteisuutta hyödyntävien tavat käyttää koulukoiria

Tutkimukseen osallistuneet kouluhenkilöstön jäsenet, joilla on koulukoira, hyödyntävät aineistonperusteella koira lukuisin eri tavoin. Osalla koira on mukana vain oman luokan toiminnassa, mutta joukossa on myös vastaajia, joiden koiria hyödynnetään koko koulun tasolla. Tällöin toimintaa suunnitellaan koko koulua hyödyttäväksi ja toiminta tapahtuu erilaissa ryhmissä. Osa käyttää koira pääosin yksittäisten oppilaiden kanssa tai yksittäisissä hetkissä, jotka ovat osa rutiineja. Vastaajilla näyttää olevan huomattavan paljon kokemusta koira-avusteisuudesta, ja useampi joko kouluttaa toista koulukoira, tai se jo käytössä.

Koulukoira kerran viikossa jo 8vuotta (K9)

Minulla on jo toinen kasvatus-kuntoutuskoira tukemassa oppilaiden kasvua. (K2)

Tällä hetkellä uusi pentu koulutuksessa, mutta vielä niin nuori, ettei voi olla mukana oppitunneilla. --koira toimi minulla opetuksessa apuvälineenä (koira antoi tehtäviä, koiralla/koiran kanssa tehtiin tehtäviä, koira toimi palkintona, koira toimi havainnointivälineenä, koiran avulla tehtiin tutkimusta/kerättiin dataa laskemista varten)--(K5)

Vastaajat kertovat tuovansa koira koulun 1–5 kertaa viikossa. Koira toimii motivaattorina, palkintona ja välineenä.

Koira on oppilaille juttelukaveri, rauhoittava tekijä läsnäolonsa myötä ja tuki ja turva.

Lähinnä lapset saavat kuljettaa koira ja "hoitaa" sitä, sekä seurustella ja jutella asioistaan koiralle (K7)

Aamupiirihetken koiran ja oppilaiden kanssa (kuulumisten kertomista, koira tuo oppilaiden läksykirjat opelle ym.) + tunnetaitojen ja itsesäätelyn harjoittelua (koiran kanssa tehtäviä aiheisiin liittyen), rentoutumisharjoituksia koiran läsnäollessa (saan silittää koira), tehtävien tekemistä koiralle (esim. tee yksi tehtävä ja anna sen jälkeen koiralle "karkki" + toista uudelleen) (K8)

Koira-avusteisessa koulussa työskentelevien kokemuksia käytänteistä

Tässä vastaajajoukossa korostui se, että koiran ohjaajan pitää olla tietoinen omasta koirastaan. Toiminnan pitää olla suunnitelmallista ja tavoitteellista ja koira pitää olla koulutettu ja työhön sopiva. Allergioiden huomioiminen mainitaan useammassa vastauksessa, mutta se ei kuitenkaan korostu verrattuna muihin. Kaikissa allergioihin liittyvissä kommentteissa yhtä lukuun ottamatta mainitaan myös jotain muuta käytäntöihin liittyvää. Useampi eritoten

mainitsi, että kunpa koiria tai vierailuja olisi enemmän. Kaikilla ei ole kuitenkaan tietoa käytänteistä sen tarkemmin.

En tiedä käytänteistä varmasti (mutta pitää tärkeänä) Allergiat, koiran käyttömäärät, päivät, ryhmät, koiran vapaat-- (E2)

Koirat ovat luokassa eikä niitä käytävillä näy. Minua ei haittaa, enkä ole kuullut keneltäkään muulta valittamista (E4)

Vastaajat, jotka eivät työskennelleet koira-avusteisesti siis kokivat erinäisten käytänteiden olevan tärkeitä. Ne, jotka eivät tiedä käytänteistä, luottavat kollegoihinsa, jotka toteuttavat koira-avusteisuutta.

6 Pohdinta

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli tuoda kuuluviin kouluhenkilöstön kokemuksia ja ajatuksia koulukoirsta ja niiden käytöstä ja samalla lisätä tietoisuutta koira-avusteisuudesta ja etsiä toimivia toimintatapoja sujuvaan arkeen koulukoirstan kanssa. Näin yhä useammalla olisi mahdollisuus pohtia, voisiko koira-avusteisuus toimia juuri omassa koulussa.

Vastaajien mukaan arki sujui hyvin, eli kokemukset koulukoirsta olivat kaikilla hyviä. Esille ei tullut myöskään muualta kuultuja huonoja kokemuksia, mutta ei vaikuttanut siltä, että koulukoirsta hirveästi keskusteltaisiin yleisesti. Jos vastaajien tietoon ei ole tullut negatiivisia piirteitä, on mietittävä, että johtuuko se siitä, ettei niitä ole, ettei niistä tiedä tai ei uskalla sanoa, jos muiden mielestä koira-avusteisuus toimii hyvin. Voisi olettaa, että negatiiviset kokemukset leviäisivät työpaikalla kuitenkin suhteellisen nopeasti, jolloin ne saavuttaisivat myös vastaajan ja jos jollain olisi huonoja kokemuksia koulukoirsta, voisi olettaa henkilön puhuvan niistä. Tätä kyselyä on jaettu laajasti myös sosiaalisessa mediassa, mutta on mahdollista, että huonoja kokemuksia omaavat eivät ole kyselyä nähneet. Yksi vaihtoehto on myös se, että ihmiset, joita koirat ja koira-avusteisuus kiinnostaa, jaksavat vastata aiheeseen liittyviin kyselyihin ja muilla motivaatio ei ole vain tarpeeksi suuri.

Vaikka kokemukset olivat hyviä, ei koulun muu henkilöstö tunnu tietävän koira-avusteisuudesta tai siitä, miten sitä toteutetaan omassa koulussa hirveän hyvin. Molemmat vastaajaryhmät kuitenkin painottivat tiedottamisen tärkeyttä, mutta käytännössä se ei taida toteutua niin hyvin, kuin ehkä pitäisi. Osan tietämättömyys voi kertoa siitä, että he eivät ole olleet mukana prosessissa omasta halustaan, tai kun koira-avusteisuutta on aloitettu, kaikki tieto ei ole tavoittanut kaikkia. Vastauksissa kuitenkin vastaajat kokivat yhdessä suunnittelun tärkeäksi ja erityisesti vastaajat, jotka eivät toteuta koira-avusteisuutta pitivät toiminnan ammatillisuutta tärkeänä, ja he ovat myös oppineet, että koira-avusteisuus oikein tehtynä on tavoitteellista.

Kaikki Latvala-Sillmanin (2018) teosta mukailleet vaikutuksien osa-alueet (vaikutukset psyykkiseen, fyysiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin) tuli esille myös tuloksissa, mutta myös asioita, mitkä eivät kuulu minkään kolmen osa-alueen alle, kuten vaikkapa työmäärän lisääntyminen. Koska vastaajat kertovat omia kokemuksiaan, ei ole tarkoituksena, eikä mahdollistakaan etsiä absoluuttista totuutta. Kokemukset ovat ihmisten omia, ja tällöin tosia. Laadullinen tutkimuksen tulokset eivät ole yleistettävää tietoa, mutta sen hyödyllisyys ja

merkitys piilee ymmärryksen lisäämisessä (Tuomivaara, 2005, 30.) Otannan suuruus ei kuitenkaan ollut kooltaan sitä luokkaa, mitä lähdettiin hakemaan. Erityisesti monen ammattiryhmän puuttuminen vastaajista esti pääsyn tutkimuksen tavoitteeseen siitä, että saataisiin selville, miten laajasti koulukoiran tulo voi vaikuttaa. Ei koira-avusteisuutta hyödyntävät myös vastasivat, ettei koira juurikaan heidän työhönsä edes vaikuta. Koska kaikki vastaajat olivat kasvatus- ja opetusalan ammattilaisia, ei saatu välttämättä todenmukaista kuvaa siitä, keihin kaikkiin koiran tulo kouluun vaikuttaisi ja miten. Tulosten luotettavuuden kannalta olisi parasta, jos tutkimusjoukko olisi ollut mahdollisimman heterogeeninen, jolloin erilaisia ajatuksia ja kantoja olisi saatu paremmin esille. Tämän tutkimuksen otanta on pieni, mutta se voi antaa suuntaa siihen, mitä koulukoirista ajatellaan, sillä vaikka kyselyssä tutkittiin pitkälti vastaajien henkilökohtaisia kokemuksia ja mielipiteitä, olivat vastaukset silti hyvin samankaltaisia. Samat asiat nousivat esille useamman kerran. Molemmissa vastaajajoukoissa lähes kaikki kokemukset olivat positiivisia, miksi siis koulukoiria kuitenkin hyödynnetään vielä niin vähän?

Henkilöiden, jotka eivät toteuta koira-avusteisuutta mukaan koiran tulo ei ole joko ollenkaan vaikuttanut heihin, tai sitten positiivisella tavalla, kuten jos on saanut olla koiran kanssa vuorovaikutuksessa tai oman luokan oppilaat ovat päässeet työskentelemään koulukoiran kanssa, jolloin positiivisia vaikutuksia on huomattu oppilaissa. Vaikutukset olivat samoja, mitä esimerkiksi Zents ym. (2017) totesivat, eli koiralla oli rauhoittava vaikutus ja koirasta oli apua tunne-elämän ongelmissa, koira toi iloa ja paransi yleisesti ilmapiiriä, ja oppilaat toivovat koiraa stressaaviin tilanteisiin henkiseksi tueksi, mikä on yhteneväinen lukuisten tutkimuksien kanssa (esim. Ward-Griffin ym.; 2018, Wells 2007.)

Myös koirien ohjaajat kertoivat, miten koulukoiran tulo on vaikuttanut heihin. Esiin nousi samoja asioita, kuin esimerkiksi aikaisemmissa Pro graduissa (Leivo 2021; Kangas & Lammi 2020) ja Mäkelän (2021) tutkimuksessa. Koiran myötä ohjaajalle syntyy lisää kuormittavia tekijöitä päivinä, jolloin koira on mukana koulussa, sillä silloin täytyy olla erityisen valppaana ja täytyy suunnitella enemmän, mikä kuormittaa enemmän kuin päivinä, jolloin koira ei ole mukana koulussa. Vastaajat kuitenkin kertoivat, ettei työ tunnu niin raskaalta ja hyvät vaikutukset peittoavat mahdolliset lisätyöt. Koira-avusteisuutta toteuttavat huomasivat myös oman motivaation ja itsetunnon kasvaneen. Koira-avusteisuus on siis parantanut työssä jaksamista. Koira-avusteisuus voi siis olla yksi keino lisätä kouluhenkilöstön työhyvinvointia ja opettajien ja ohjaajien työssä jaksamista.

Niin koira-avusteisuutta toteuttavat, kuin koira-avusteisessa koulussa työskentelevät pitivät tarkkaa suunnittelua ja ohjeita tärkeinä ja avaimena sujuvaan arkeen. Vastaajien mainitsevat käytänteet eivät juurikaan eronnut toisistaan. Koira-avusteisuutta toteuttavat osasivat mainita erilaisia käytänteitä enemmän, mikä on tietysti luonnollista suuremman vastaajajoukon ja käytänteiden läheisyyden vuoksi. Koira-avusteisissa kouluissa työskentelevät osasivat kuitenkin erotella asioita, joiden vuoksi toiminta on kouluissa sujunut hyvin. Molemmat vastaajajoukot pitivät tärkeänä sitä, että koira-avusteisuus on suunnitelmallista ja niin koirat kuin koirien ohjaajat ovat toimintaan soveltuvia. Koira-avusteisuutta toteuttavat pitivät tärkeänä huolellista tiedotusta. Koska vastaajat osasivat nimetä erilaisia käytänteitä, kuten erilaiset rutiinit, ainakin joissain kouluissa tiedotus toimii, mutta ei kuitenkaan kaikissa vastanneiden kouluissa. Useammassa vastauksessa tuli ilmi, ettei heillä ole tietoa käytänteistä. Vaikkei asia näitä vastaajia haitannut ja he luottivat kollegoihinsa, voi se jotakuta haitata. Läpinäkyvällä toiminnalla varmistetaan myös koira-avusteisuuden eettisyys.

Kyselyn esitestauksessa ei tullut ilmi, että kysely olisi ollut liian raskas, mutta todennäköisesti motivaation puute vastata avoimiin kysymyksiin sai niin monen vastaajan lopettamaan kyselyyn vastaamisen kesken. Tutkimuksessa käsiteltiin aiheita, jotka voivat jakaa mielipiteitä ja synnyttää paikoin kiivastakin keskustelua, siksi kyselyn luotettavuutta pyrittiin lisäämään noudattamalla hyvän tieteellisen käytännön periaatteita (TENK 2012, 6–7.) Eli tutkija raportoi tuloksista totuudenmukaisesti ja kertoo avoimesti tutkimuksen kulusta ja kaikista sen osista. Tutkija ei myöskään jätä kertomatta asioita tai pimitä tietoa. Koska tutkimuksen tavoitteena on tutkia ihmisten kokemuksia aiheesta, on monta eettistä asiaa, mitä pitää ottaa huomioon. Yksi näistä asioista on vastaajien anonymiteetti. Vastaajilta ei kysytty henkilötietoja missään vaiheessa. Kouluja, joissa vastaajat työskentelevät, ei myöskään ole edes itse tutkijalla tiedossa aineistonkeruun muodon vuoksi. Kyselyä on jaettu niin Facebookin ryhmissä, kuin sähköpostin välityksellä eri kouluihin, mutta ei ole mitään keinoa tarkistaa, että mistä kouluista on vastattu. Kun vastaajat saivat vastata anonymisti, pystyivät he jakamaan kokemuksiaan avoimemmin. Jos vastaaja on itse valinnut kertoa jotain, mistä hänet saattaisi tunnistaa, poistettiin nämä tiedot (esimerkiksi koulukoiran nimi). Toinen tärkeä asia oli tietosuoja. Kyselyn saatekirjeessä vastaajat saivat tiedon siitä, miten heidän vastauksiaan säilytetään, ja miten niitä käytetään. Vastaukset tallennettiin yliopiston omaan pilvipalveluun (Seafire), jonne vain itse tutkijalla on pääsy. Vastauksia tallennetaan noin viisi vuotta tutkimuksen valmistumisen jälkeen. Kerättyjä vastauksia hyödynnetään vain tähän kyseessä olevaan tutkimukseen.

Tutkimuksen tulokset lisäsivät ymmärrystä siitä, miten koira-avusteisuus toimii arjessa ja miten se koetaan. Tutkijan oma mielikuva ennen tutkimusta oli se, että koira-avusteisuus jakaisi ihmiset kahtia niihin, jotka ovat koira-avusteisuuden puolella ja ketkä vastaan. Tällaista vastakkainasettelua ei kuitenkaan ollut. Vastaajat olivat keskenään hyvin samaa mieltä asioista, mitä pidetään tärkeänä. Joku, joka haaveilee koira-avusteisuuden aloittamisesta omassa työpaikassaan, voi katsoa, että mitä muut pitävät tärkeänä ja toimia sen mukaan. Tässä tutkimuksessa tuli ilmi, että toiminta on ainakin joissain paikoissa sisäänpäin kääntynyttä, eikä siitä tiedetä välttämättä edes koulun sisällä hirveästi. Tällöin tutkimusta lukeva osaa välttää samoja asioita. Mahdollisissa jatkotutkimuksissa aihetta voisi lähestyä ongelmakeskeisesti. Mitkä tekijät ovat esteenä koira-avusteisuuden aloittamiselle, ja onko esteet mahdollista ylittää. Loppujen ammattikuntien kokemukset olisi myös hyvä saada kuuluviin. Vastaajat puhuvat esimerkiksi siivouksen järjestämisestä. Tällöin se vaikuttaa suoraan siistijoihin. Mitä mieltä he ovat koira-avusteisuudesta, kun se vaikuttaa suoraan lisätyönä heidän arkeensa.

Koira-avusteisuus tai koira-avusteinen pedagogiikka ei ole taikatyökalu, jolla poistetaan kaikki häiriökäyttäytyminen ja yhtäkkiä kouluhenkilöstö jaksaa koiran avulla päivästä toiseen. On kuitenkin tutkittu fakta, että koira-avusteisuudessa on paljon hyötyjä. Mitä suurempi joukko tietää koirasta pedagogisena työvälineenä, sitä suurempi joukko voi itse miettiä, onko koira oikea työkalu juuri minulle ja silloin suurempi joukko pääsisi mahdollisesti myös nauttimaan koira-avusteisuuden hyvistä puolista. Jotta kokemukset pysyisivät hyvinä, on syytä painottaa toiminnan ammattimaista puolta, jotta kaikki kentällä olevat koirakot myös toimisivat eettisten ohjeiden mukaan, jolloin saadaan taattua kaikkien turvallisuus. Kaikki eivät vielä miellä koira-avusteisuutta ammattimaisena toimintana, mutta testattujen ja ammattimaisesti toimivien koirakoiden ja tiedon lisääntyessä joku päivä koulukoira voi olla yhtä tosissaan otettava työkoira, kuin mikä tahansa muu.

Lähteet

- Alasuutari, P (2011). Laadullinen tutkimus 2.0. 4. uud. p. Tampere: Vastapaino, Print.
- Beetz, A., Kotrschal, K., Turner, D.C., Hediger K., Uvnäs-Moberg K. & Julius H. (2011). The Effect of a Real Dog, Toy Dog and Friendly Person on Insecurely Attached Children During a Stressful Task: An Exploratory Study, *Anthrozoös*, 24:4, 349-368, DOI: 10.2752/175303711X13159027359746 [viitattu 19.10.2021]
- Brelsford V. L., Meints K., Gee N. R. & Pheffer K. (2017). International Journal of Enviromental Research and Public Healt: Animal- Assisted Intervention in the Classroom– A Systematic Review. *nt. J. Environ. Res. Public Health* 2017, 14:7, 669 <https://doi.org/10.3390/ijerph14070669> [viitattu 20.10.2021]
- Colarelli, S.M., McDonald, A.M., Christensen M.S. & Honts C. (2017). A Companion Dog Increases Prosocial Behavior in Work Groups, *Anthrozoös*, 30:1, 77-89, DOI: 10.1080/08927936.2017.1270595 [viitattu 19.10.2021]
- Daly, K. J. (2007). *Qualitative methods for family studies & human development*. SAGE.
- Fine, Aubrey H. (2010) *Handbook on Animal-Assisted Therapy: Theoretical foundations and guidelines for practice*. Saint Louis: Elsevier Science & Technology.
- Halkio B. (12.12.2019). Koulukoiraista iloa ja huolta. *Koiramme*, 12/19. <https://www.koiramme.fi/11-artikkelit/juttu/kolumnit/828-koulukoiraista-iloa-mutta-myoes-huolta#> [viitattu 27.9.2021]
- Hall, S., Wright, H., McCune, S., Zulchin, H. & Milss, D. (2017). Perceptions of Dogs in the Workplace: The Pros and the Cons, *Anthrozoös*, 30:2, 291-305, DOI: 10.1080/08927936.2017.1311053 [viitattu 19.10.2021]
- Hautamäki, L., Ramadan, F., Ranta, P., Haapala, E. ja Suomela-Markkanen, T. (2018). Eläinavusteinen terapia. Katsaus tutkimuskirjallisuuteen ja toimintaan Suomessa. *Kela Tutkimuspapereita* 140/2018. Helsinki.

<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/236987/Tyopapereita140.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 1.9.2021]

Hergovich, A., Monshi, B., Semmler, G. & Zieglmayer, V. (2002). The effects of the presence of a dog in the classroom, *Anthrozoös*, 15:1, 37-50, DOI: 10.2752/089279302786992775 [viitattu 18.10.2021]

Ikäheimo, K. (2013). Eläinavusteisen työskentelyn määritelmiä ja termejä (AAA ja AAT).10-11 Teoksessa Ikäheimo K. (toim.) *Karvaterapiaa: Eläinavusteinen työskentely Suomessa*. Yliopistopaino Helsinki.

Ikäheimo, K. (2013). *Karvaterapiaa: Eläinavusteinen työskentely Suomessa*. Yliopistopaino Helsinki

Ikäheimo, K. Ripaus teoriaa ja uusi luokittelu (2020). 81–99 teoksessa Järvi, T., Ikäheimo, K., & Aho, A. (2020). *Koira koulutyössä: toimintaa ja teoriaa eläinavusteisuudesta*. BoD - Books on Demand.

Järvi, T. (2020). *Voihan Winston* 15–79 teoksessa Järvi, T., Ikäheimo, K., & Aho, A. (2020). *Koira koulutyössä: toimintaa ja teoriaa eläinavusteisuudesta*. BoD - Books on Demand.

Kangas, L. & Lammi, E. (2020) ”*Musta se on vaa kiva, että se ylipäättään tulee sinne luokkaan*” – Opettajien ja oppilaiden käsityksiä koira-avusteisesta pedagogiikasta. Pro gradu -tutkielma, Oulun yliopisto <https://www.finna.fi/Record/jultika.nbnfioulu-202006172402> [viitattu 7.11.2021]

Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry <http://www.kasvatus-kuntoutuskoirat.fi/fi/> [viitattu 13.11.2020]

Koskinen, E. (2019). Kasvatus- ja opetusalan toimijoiden keskustelua koulukoirsta sosiaalisessa mediassa- Facebook-komenttien tarkastelua koulukoirsta vuosilta 2018–2019. Kandidaatin työ, Tampereen yliopisto. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202001241525> [viitattu 27.9.2021]

- Kotrschal, K. & Ortbauer, B. (2003). Behavioral effects of the presence of a dog in a classroom, *Anthrozoös*, 16:2, 147-159, <https://doi.org/10.2752/089279303786992170>
- Latvala-Sillman. P. (2018). Työparina koira. Sanasilta Oy
- Lundell K. (2013). Koira-avusteinen vapaaehtoistoiminta – kokemuksia ja ajatuksia (AAA). Teoksessa Ikäheimo K. (toim.) *Karvaterapiaa: Eläinavusteinen työskentely Suomessa*. Yliopistopaino Helsinki, 64–70.
- Leivo, A. (2021) Koira-avusteisen pedagogiikan toteuttaminen ja sen yhteys opettajan työhyvinvointiin. Pro gradu – tutkielma, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius Jyväskylän yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/74695> [viitattu 7.11.2021]
- Merrick, E. (1999) An exploration of quality in qualitative research. Are “reliability and “validity” relevant?, 25–36 teoksessa Kopala, M., Kopala, M., & Suzuki, L. A. (1999). *Using qualitative methods in psychology*. SAGE.
- Mäkelä, L. (2021). Opettajien kokemuksia työn tuunaamisesta koira-avusteisen pedagogiikan avulla: Tarkastelussa työn vaatimukset, työn voimavarat ja hyvinvointi työssä. *Aikuiskasvatus*, 41:3, 222–235. <https://doi.org/10.33336/aik.111578>
- Nagasawa, M., Kikusui, T., Onaka, T., & Ohta, M. (2009). Dog’s gaze at its owner increases owner’s urinary oxytocin during social interaction. *Hormones and Behavior*, 55:3, 434–441. <https://doi.org/10.1016/j.yhbeh.2008.12.002>
- Opetushallitus (2020). Koirat koulussa – koira-avusteisen toiminnan ohjeistus oppilaitoksille <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/koirat-koulussa-koira-avusteisen-toiminnan-ohjeistus-oppilaitoksille> [viitattu 19.3.2021]
- Opetushallitus 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Helsinki https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf [viitattu 26.10.2021]

- Puusa, A., Juuti, P., & Aaltio, I. (2020). Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus.
- Punch, K.F. (2013). Introduction to Social Research: Quantitative and Qualitative Approaches. SAGE publications
- Silverman, D. (2009). Doing qualitative research. ProQuest Ebook Central
- Silverman, D. (2021). Qualitative Research (5E. ed.). Sage Publications Ltd.
- Suomen Sveitsinpaimenkoirat ry (2021) Hali-bernit
<https://www.sennenkoirat.net/harrastustoiminta/hali-bernit> [viitattu 26.10.2021]
- Taylor, S. J., Bogdan, R., & DeVault, M. L. (2016). Introduction to qualitative research methods: a guidebook and resource (Fourth edition.). Wiley.
- TENK https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf [viitattu 21.4.2021]
- Tissen,I; Hergovich, A. & Spiel, C. (2007) School-Based Social Training with and without Dogs: Evaluation of Their Effectiveness, Anthrozoös, 20 (4), 365-373,
<https://doi.org/10.2752/089279307X245491>
- Tuomivaara, T. (2005). Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus. Tieteellisen tutkimuksen perusteet. <https://www.mv.helsinki.fi/home/ttuomiva/Y125luku6.pdf> [viitattu 1.10.2021]
- Wells, D. L. (2007). The British Psychological Society Domestic dogs and human health: An overview. British Journal of Health Psychology, 12, 145–156.
<https://doi.org/10.1348/135910706X103284>
- Zents, C.E; Fisk, A.K & Lauback, C.W. (2017). Paws for Intervention: Perceptions About the Use of Dogs in Schools, Journal of Creativity in Mental Health, 12 (1), 82-98,
<https://doi.org/10.1080/15401383.2016.1189371>

Liitteet

LIITE 1. Kuvakaappaus tutkimuksen kyselylomakkeesta

Taustatiedot

Pakolliset kentät on merkitty asteriskilla (*), ja ne pitää täyttää lomakkeen lähettämiseksi.

1. Rooli koulussa *

- Opettaja
 Rehtori
 Terveystenhoitaja
 Laitoshuoltaja
 Muu

2. Toteutan koira-avusteista pedagogiikkaa

- Kyllä
 En

3. Kuvaile tähänastisia kokemuksiasi koulukoiran /koulukoirien hyödyntämisestä. *

4. Mitä asioita piti ottaa huomioon ennen koulukoiran tuloa? *

5. Koetko koira-avusteisen pedagogiikan toimivan koulussanne? *

6. Minkälaisia käytänteitä teillä on koulukoiraan liittyen? Mitkä ovat toimivia ja mitkä ei? *

7. Mitä pidit tärkeänä osana koulukoiran tuomista kouluun -prosessia? *

8. Mitä muutoksia koulukoirasta on seurannut? *

9. Miten koulukoiran tulo on vaikuttanut omaan työhösi? *

--

10. Jos saisit itse päättää, jatkaisitko koulukoiran hyödyntämistä koulussanne? *

Kyllä

En